

บทที่ 4 ผลการศึกษา

ผลการศึกษาแนวทางในการพัฒนาธุรกิจการนวดแผนไทยในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ประกอบด้วย 5 ส่วนคือ

- 4.1 การประกอบการและการดำเนินงานของผู้ประกอบการธุรกิจการนวดแผนไทย
- 4.2 พฤติกรรมของผู้ใช้บริการนวดแผนไทย
- 4.3 การให้บริการนวดและความต้องการของผู้ให้บริการนวด
- 4.4 การวิเคราะห์ SWOT ของธุรกิจการนวดแผนไทย
- 4.5 แนวทางในการพัฒนาสถานบริการนวดแผนไทย

ซึ่งสามารถแสดงรายละเอียดได้ดังนี้คือ

4.1 การประกอบการและการดำเนินงานของผู้ประกอบการธุรกิจการนวดแผนไทย

ในการศึกษาถึงการประกอบการและการดำเนินงานของผู้ประกอบการธุรกิจการนวดแผนไทยในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ทำการศึกษาจากสถานประกอบการที่ได้รับการขึ้นทะเบียนจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพะเยาจำนวน 6 แห่ง โดยเรียงลำดับตามระยะเวลาการเปิดให้บริการจากก่อนไปหลัง ได้แก่ ร้านหอมสมพิศ คลินิกกรังมีแพทย์แผนไทย โรงเรียนพะเยาบริบาลเวชรัศมี ร้านสืบสานภูมิปัญญาไทย บ้านรักสมุนไพโร และพะเยาวิวัฒน์ & สปา สามารถแยกการศึกษาออกได้เป็น ผู้ประกอบการและวิธีการดำเนินงานของธุรกิจนวดแผนไทย ลักษณะการดำเนินธุรกิจ ต้นทุนและรายได้จากการดำเนินกิจการนวดแผนไทย ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.1.1 ผู้ประกอบการและวิธีการดำเนินงานของธุรกิจนวดแผนไทย

ในการศึกษาการประกอบการและการดำเนินการของธุรกิจนวดแผนไทย ทำโดยเก็บแบบสอบถามและสัมภาษณ์ผู้ประกอบการธุรกิจนวดแผนไทยในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา จำนวน 6 ราย โดยแจกแจงรายละเอียดดังต่อไปนี้ (ตารางที่ 4.1)

1) ร้านหอมสมพิศ เลขที่ 60/1 ถนนสุสาน ตำบลเวียง อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ผู้ประกอบการ คือนางสมพิศ แผ่นทอง อายุ 52 ปี การศึกษาระดับประถมศึกษา รูปแบบการดำเนินงาน คือ กิจการนวดแผนไทยดังกล่าวเริ่มเปิดดำเนินการเมื่อเดือนตุลาคม 2531เป็นเวลานาน

18 ปี ช่วงเวลาที่เปิดให้บริการ 9.00-18.00 น. ของทุกวัน ลักษณะของกิจการคือเป็นเจ้าของคนเดียว มีพื้นที่ตั้งของกิจการเป็นของตนเอง เนื้อที่ของสถานบริการประมาณ 100 ตารางเมตร มีผู้ให้บริการ นวนจำนวน 2 คนโดยทำงานเต็มเวลา

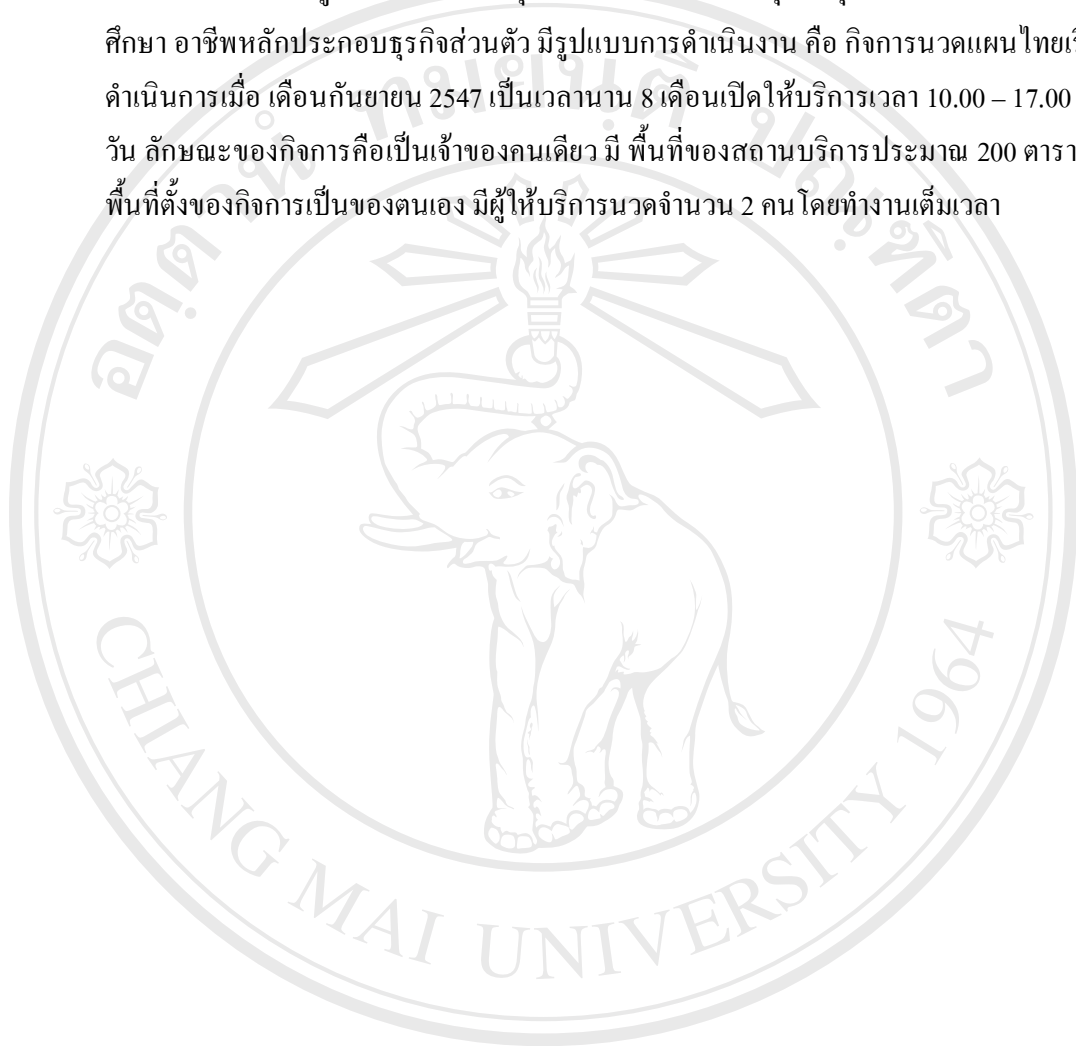
2) คลินิกรังสีแพทย์แผนไทย เลขที่ 66 หมู่ 5 ตำบลแม่ปืม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ผู้ประกอบการ คือคุณรังษิ ทิพชา อายุ 45 ปี การศึกษาระดับอนุปริญญา อาชีพหลักรับราชการ มีรูปแบบการดำเนินงาน คือกิจการนวดแผนไทยเริ่มเปิดดำเนินการเมื่อ เดือนมีนาคม 2545 เป็นเวลานาน 3 ปี เปิดให้บริการเวลา 17.00 – 21.00 น. วันจันทร์ – ศุกร์ และ 8.00 – 16.30 น. วันเสาร์ - อาทิตย์ ลักษณะของกิจการคือเป็นเจ้าของคนเดียว มีพื้นที่ตั้งกิจการเป็นของตนเอง พื้นที่ของสถานบริการ ประมาณ 100 ตารางเมตร และโดยปกติผู้ประกอบการจะเป็นผู้ให้บริการนวดเอง แต่หากมีลูกค้ามากก็จะใช้วิธีเรียกผู้ให้บริการนวดที่อยู่ในหมู่บ้านมาช่วยบริการลูกค้า แล้วจ่ายค่าตอบแทนให้

3) โรงเรียนพะเยาบริบาลเวชรักษ์ เลขที่ 574/6-7 ถนนพะเยา-ป่าแดด ตำบลท่าวังทอง อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ผู้ประกอบการ คือ คุณทศทอง จุลการ อายุ 54 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี อาชีพข้าราชการบำนาญ มีรูปแบบการดำเนินงาน คือ กิจการนวดแผนไทยดังกล่าวได้เริ่มเปิดดำเนินการเมื่อ มิถุนายน 2545 เป็นเวลา 2 ปี เปิดให้บริการ เวลา 8.30 – 16.30 น. วันจันทร์-ศุกร์ ลักษณะกิจการเป็นลักษณะร่วมทุน โดยเปิดเป็นโรงเรียนสอนนวดแผนไทยและการดูแลผู้สูงอายุร่วมด้วย พื้นที่โดยประมาณของสถานประกอบการ 150 ตารางเมตร จ่ายค่าเช่าเป็นรายเดือน เดือนละ 5,000 บาท ทั้งนี้สถานบริการมีจำนวนผู้ให้บริการนวด 4 คน ให้บริการแก่ลูกค้าโดยทำงานเป็นงานประจำ

4) ร้านสืบสานภูมิปัญญาไทย เลขที่ 654/8 ถนนพหลโยธิน ตำบลเวียง อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ผู้ประกอบการ คือคุณอดุล ตาเบา อายุ 37 ปี การศึกษาระดับมัธยมศึกษา มีรูปแบบการดำเนินงาน โดยกิจการนวดแผนไทยเริ่มเปิดดำเนินการเมื่อ มกราคม 2546 เป็นเวลานาน 2 ปี เปิดให้บริการเวลา 9.00 – 18.00 น. วันอังคาร – อาทิตย์ ลักษณะของกิจการคือเป็นเจ้าของคนเดียว มีพื้นที่ของสถานบริการประมาณ 100 ตารางเมตร โดยเช่าเป็นรายเดือน จ่ายค่าเช่าเดือนละ 2,700 บาท มีผู้ให้บริการนวดจำนวน 2 คนโดยทำงานเต็มเวลา

5) บ้านรักษัสมุนไพโร เลขที่ 135/2 หมู่ 3 ตำบลท่าวังทอง อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ผู้ประกอบการ คือคุณธีรัตน์ ดาวโรตอง อายุ 51 ปี การศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีรูปแบบการดำเนินงาน คือกิจการนวดแผนไทยดังกล่าวเริ่มเปิดให้บริการเมื่อ 28 กรกฎาคม 2547 รวมเป็นเวลา 9 เดือน ช่วงเวลาที่เปิดให้บริการคือ 10.00 – 19.00 น. ของทุกวัน ลักษณะของกิจการคือเป็นเจ้าของคนเดียว มีพื้นที่ตั้งกิจการเป็นของตนเอง พื้นที่โดยประมาณของสถานบริการมากกว่า 200 ตารางเมตร และมีผู้ให้บริการนวดทำงานประจำ จำนวน 3 คน

6) พระยาบิวดี้ & สปา เลขที่ 118/14-15 ถนนพะเยา-ป่าแดด ตำบลท่าวังทอง อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ผู้ประกอบการ คือคุณอภิศักดิ์ เด่นวรรณกุล อายุ 50 ปี การศึกษาระดับมัธยมศึกษา อาชีพหลักประกอบธุรกิจส่วนตัว มีรูปแบบการดำเนินงาน คือ กิจการนวดแผนไทยเริ่มเปิดดำเนินการเมื่อ เดือนกันยายน 2547 เป็นเวลานาน 8 เดือนเปิดให้บริการเวลา 10.00 – 17.00 น. ทุกวัน ลักษณะของกิจการคือเป็นเจ้าของคนเดียว มีพื้นที่ของสถานบริการประมาณ 200 ตารางเมตร พื้นที่ตั้งของกิจการเป็นของตนเอง มีผู้ให้บริการนวดจำนวน 2 คน โดยทำงานเต็มเวลา

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 Copyright © by Chiang Mai University
 All rights reserved

ตารางที่ 4.1 ผู้ประกอบการและวิธีการดำเนินงานของธุรกิจนวดแผนไทย ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

รายการ	1) หมอสมพิศ	2) คลินิกรังษิแพทย์แผนไทย	3) โรงเรียนพะเยาปริบาลเวชรักษ์
ข้อมูลส่วนบุคคล			
เจ้าของ	นางสมพิศ แผ่นทอง	คุณรังษิ ทิพชา	คุณศททอง จุลการ
อายุ	52 ปี	45 ปี	54 ปี
ระดับการศึกษา	ประถมศึกษา	อนุปริญญา	ปริญญาตรี
อาชีพหลัก	ผู้ประกอบการนวดแผนไทย	รับราชการ	ข้าราชการบำนาญ
รูปแบบการดำเนินงาน			
เริ่มเปิดดำเนินการ	ตุลาคม 2531	มีนาคม 2545	มิถุนายน 2545
ระยะเวลาเปิดดำเนินการ	18 ปี	3 ปี	3 ปี
เวลาเปิดบริการ	9.00 - 18.00 น.	17.00 – 21.00 น. และ 8.00 – 16.30 น.	8.30 - 16.30 น.
วันเปิดบริการ	ทุกวัน	จันทร์ – ศุกร์ และ เสาร์ - อาทิตย์	จันทร์ - ศุกร์
ลักษณะกิจการ	เจ้าของคนเดียว	เจ้าของคนเดียว	ร่วมทุน
พื้นที่ของกิจการ	100 ตร.ม.	100 ตร.ม.	150 ตร.ม.

ที่มา : จากการสำรวจ

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

รายการ	4)ร้านสืบสานภูมิปัญญาไทย	5)บ้านรักษ์สมุนไพร	6) พะเยาบิวตี้ & สปา
ข้อมูลส่วนบุคคล			
เจ้าของ	คุณอุคร ตาเบา	คุณธีรรัตน์ ดาวไธสง	คุณอภิศักดิ์ เต็มวรรณกุล
อายุ	37 ปี	51 ปี	50 ปี
ระดับการศึกษา	มัธยมศึกษา	สูงกว่าปริญญาตรี	มัธยมศึกษา
อาชีพหลัก	ผู้ประกอบการขนาดแผนไทย	ผู้ประกอบการขนาดแผนไทย	ประกอบธุรกิจส่วนตัว
รูปแบบการดำเนินงาน			
เริ่มเปิดดำเนินการ	มกราคม 2546	กรกฎาคม 2547	กันยายน 2547
ระยะเวลาเปิดดำเนินการ	2 ปี	9 เดือน	8 เดือน
เวลาเปิดบริการ	9.00 - 18.00 น.	10.00 - 19.00 น.	10.00 - 17.00 น.
วันเปิดบริการ	อังคาร - อาทิตย์	ทุกวัน	ทุกวัน
ลักษณะกิจการ	เจ้าของคนเดียว	เจ้าของคนเดียว	เจ้าของคนเดียว
พื้นที่ของกิจการ	100 ตร.ม.	200 ตร.ม.	200 ตร.ม.

ที่มา : จากการสำรวจ

4.1.2 ลักษณะการดำเนินธุรกิจนวดแผนไทย

ในการศึกษาลักษณะการดำเนินธุรกิจนวดแผนไทยโดยเก็บแบบสอบถามและสัมภาษณ์ผู้ประกอบการธุรกิจนวดแผนไทยในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา จำนวน 6 ราย สามารถแจกแจงรายละเอียดได้เป็นด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านสถานที่ และด้านการส่งเสริมการตลาด ซึ่งสรุปได้ดังต่อไปนี้ (ตารางที่ 4.2)

1) ลักษณะการดำเนินธุรกิจของร้านหอมสมพิศ มีรายละเอียดดังนี้

- ด้านผลิตภัณฑ์ เป้าหมายในของการเปิดบริการนวดแผนไทยคือ เพื่อสืบสานภูมิปัญญาการนวดแผนไทย และเพื่อสร้างรายได้ ในการเปิดสถานบริการนวดแผนไทยนี้ตัวผู้ประกอบการเองทราบถึงกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ในส่วนของผู้ให้บริการนวดที่มาทำงานในสถานบริการ ผู้ประกอบการจะมีวิธีการคัดเลือกโดยใช้การทดสอบทั้งการนวดและการสัมภาษณ์ และตัวผู้ประกอบการก็มีการสอนและฝึกอบรมความรู้ด้านการนวดให้กับผู้ให้บริการนวดเองด้วย ด้านการควบคุมมาตรฐานการนวดของผู้ให้บริการนวดจะใช้วิธีการทดสอบการนวดเป็นระยะ ๆ ลูกค้ำที่มาใช้บริการส่วนใหญ่คือพ่อค้าแม่ค้า ผู้ป่วยโรคอัมพฤกษ์ อัมพาต โดยเฉพาะวัยสูงอายุ ลูกค้ำส่วนใหญ่จะใช้เวลาในการนวดนาน 1 ชั่วโมง และมักใช้บริการประเภทนวดตัวและแช่น้ำสมุนไพร ทั้งนี้เพื่อบำบัดรักษาโรคเป็นส่วนใหญ่ และรองลงมาคือ เพื่อบรรเทาอาการปวดเมื่อยโดยมีอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการนวด ได้แก่ ลูกประคบ น้ำมันสำหรับนวด และสมุนไพร จำนวนลูกค้ำที่มารับบริการเฉลี่ยวันละ 4 คน

- ด้านราคา มีวิธีการตั้งราคาการบริการนวดตามความรู้ความสามารถของผู้นวด โดยปัจจัยสำคัญที่คำนึงถึงอื่นๆ ได้แก่ คุณภาพการบริการ และคุณภาพของผู้ให้บริการผู้รับบริการ อัตราค่าบริการแก่ลูกค้ำจะคิดในเป็นรายชั่วโมง ชั่วโมงละ 100 บาท และจ่ายค่าตอบแทนให้แก่หมอนวดเป็นรายชั่วโมง ชั่วโมงละ 60 บาท

- ด้านสถานที่ ผู้ประกอบการเห็นว่าสถานบริการมีทำเลที่ตั้งไม่เหมาะสม เนื่องจากอยู่ในแหล่งชุมชนไม่สะดวกในการเข้าออก และสถานที่จอดรถไม่เพียงพอ แต่มีปัจจัยดึงดูดลูกค้ำที่มารับบริการ คือในเรื่องของความสะอาด ความปลอดภัย และความสามารถในการให้บริการประเภทบำบัดรักษาโรค

- ด้านการส่งเสริมการตลาด ผู้ประกอบการได้ทำการโฆษณาสถานบริการโดยใช้การบอกต่อ การจัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์ และโฆษณาผ่านสื่อทางวิทยุ ทั้งนี้องค์กรของรัฐไม่ได้เข้ามาช่วยสนับสนุนในการโฆษณาแต่อย่างใด

2) ลักษณะการดำเนินธุรกิจของคลินิกโรนีย์แพทย์แผนไทย มีรายละเอียดดังนี้

- ด้านผลิตภัณฑ์ เป้าหมายในการเปิดบริการนวดแผนไทยคือ เพื่อสืบสานภูมิปัญญาการนวดแผนไทย และเพื่อสร้างรายได้ โดยการเปิดสถานบริการนวดแผนไทยนี้ตัวผู้ประกอบการเองทราบถึงกฎหมายต่างๆที่เกี่ยวข้อง ในส่วนของผู้ให้บริการนวดที่ช่วยทำงานในสถานบริการแห่งนี้ ผู้ประกอบการก็จะมีการคัดเลือกใช้การทดสอบทั้งการนวดและการสัมภาษณ์ และมีการสอนและฝึกอบรมความรู้ด้านการนวดให้กับผู้ให้บริการนวดด้วยตัวเอง การควบคุมมาตรฐานการนวดของผู้ให้บริการนวดก็ทำโดยใช้การทดสอบวิธีการนวดเป็นระยะๆ ลูกค้ำที่มาใช้บริการส่วนใหญ่มักเป็นข้าราชการสูงอายุ และพ่อค้าแม่ค้า โดยลูกค้ำส่วนใหญ่จะใช้เวลาในการนวดนาน 2 ชั่วโมง และมักใช้บริการประเภทนวดตัว ประคบสมุนไพร และนวดฝ่าเท้า ตามลำดับ ทั้งนี้เพื่อบำบัดรักษาโรค และเพื่อบรรเทาอาการปวดเมื่อย จำนวนลูกค้ำที่มาใช้บริการเฉลี่ยวันละประมาณ 2-4 คน และทางสถานบริการ ได้มีการใช้อุปกรณ์ประกอบการนวด ได้แก่ ลูกประคบ น้ำมันสำหรับนวด สมุนไพร และมีห้องอบน้ำสมุนไพรบริการด้วย

- ด้านราคา มีวิธีการตั้งราคาการบริการนวดตามความรู้ความสามารถของผู้นวดปัจจัยที่คำนึงถึง คือ คุณภาพการบริการและต้นทุน โดยคิดอัตราค่าบริการแก่ลูกค้ำในราคาเหมาจ่ายครั้งละ 200 บาท และจ่ายค่าตอบแทนให้แก่หมอนวดเป็นรายวัน วันละ 150 บาท

- ด้านสถานที่ ผู้ประกอบการเห็นว่าทำเลที่ตั้งของสถานบริการมีความเหมาะสม มีปัจจัยดึงดูดลูกค้ำที่มาใช้บริการในเรื่องของ ความสะอาด ความปลอดภัย และมีบรรยากาศดี ตามลำดับ

- ด้านการส่งเสริมการตลาด ผู้ประกอบการได้ทำการ โฆษณาโดยอาศัยการบอกต่อแนะนำจากลูกค้ำที่เคยมาใช้บริการ และใช้ป้ายโฆษณาบริเวณหน้าร้าน ทั้งนี้ไม่มีองค์กรของรัฐเข้ามาช่วยสนับสนุนในการ โฆษณาแต่อย่างใด

3) ลักษณะการดำเนินธุรกิจของโรงเรียนพะเยาบริหารบาลเวชรักษ์ มีรายละเอียดดังนี้

- ด้านผลิตภัณฑ์ เป้าหมายในการเปิดบริการนวดแผนไทยคือ เพื่อสืบสานภูมิปัญญาไทย เพื่อสร้างรายได้ และเพื่อสร้างงานให้กับผู้ว่างงาน โดยการเปิดสถานบริการนวดแผนไทยนี้ตัวผู้ประกอบการเองทราบถึงกฎหมายต่างๆที่เกี่ยวข้อง ในส่วนของผู้ให้บริการนวดที่ทำงานในสถานบริการแห่งนี้ ปัจจุบันมีทั้งหมด 3 คน ผู้ประกอบการจะคัดเลือกผู้ให้บริการนวดเข้ามาทำงานโดยการทดสอบทั้งการนวดและการสัมภาษณ์ ทั้งนี้ตัวผู้ประกอบการก็มีการสอนและฝึกอบรมความรู้ด้านการนวดให้กับผู้ให้บริการนวด ประกอบกับเชิญผู้เชี่ยวชาญด้านการนวดมาสอนในสถานบริการด้วย ผู้ให้บริการนวดจะทำงานประจำเต็มเวลาดังแต่ 8.30 – 16.30 น. และทางสถาน

บริการจะมีการควบคุมมาตรฐานการนวดของหมอนวดโดยใช้การทดสอบวิธีการนวดกับตัวผู้ประกอบบริการเองเป็นระยะๆ ลูกค้ำที่มาใช้บริการส่วนใหญ่ คือ ข้าราชการ นักธุรกิจ และพ่อค้าแม่ค้า ตามลำดับ โดยลูกค้ำส่วนใหญ่จะใช้เวลาในการนวดนาน 2 ชั่วโมง และมักใช้บริการประเภทนวดตัว เพื่อบรรเทาอาการปวดเมื่อย และผ่อนคลายความเครียด ทั้งนี้ทางสถานบริการได้มีการใช้อุปกรณ์ประกอบการนวด ได้แก่ ลูกประคบ และน้ำมันสำหรับนวด

- ด้านราคา มีวิธีการตั้งราคาตามสถานบริการอื่น และคำนึงถึงคุณภาพของการบริการแก่ลูกค้ำด้วย โดยคิดอัตราค่าบริการแก่ลูกค้ำเป็นรายชั่วโมง ชั่วโมงละ 80 บาท ทั้งนี้ทางสถานบริการได้จ่ายค่าตอบแทนให้แก่หมอนวดเป็นรายชั่วโมงเช่นกัน ชั่วโมงละ 80 บาท โดยรายได้ของสถานประกอบการส่วนใหญ่ จะมาจากการเปิดสอนหลักสูตรการนวดแผนไทยและการดูแลผู้สูงอายุ และจะใช้รายได้ส่วนดังกล่าวนี้ในการบริหารและดำเนินการ

- ด้านสถานที่ ตัวผู้ประกอบการเห็นว่าทำเลที่ตั้งของสถานบริการยังไม่เหมาะสม เนื่องจากอยู่ไกลจากแหล่งชุมชน ลูกค้ำไม่สะดวกในการมาใช้บริการเท่าที่ควร แต่ก็มีปัจจัยที่มีส่วนดึงดูดลูกค้ำ คือ ในด้านของความสะอาด มีสถานที่จอดรถเพียงพอและมีบรรยากาศดี ตามลำดับ

- ด้านการส่งเสริมการตลาด ตัวผู้ประกอบการได้ทำการโฆษณาสถานบริการของตัวเอง โดยใช้การบอกต่อจากลูกค้ำที่มาใช้บริการ และโฆษณาผ่านทางสื่อวิทยุ ทั้งนี้ไม่มีองค์กรของรัฐเข้ามาช่วยสนับสนุนในการโฆษณาแต่อย่างใด

4) ลักษณะการดำเนินธุรกิจของร้านสืบสานภูมิปัญญาไทย มีรายละเอียดดังนี้

- ด้านผลิตภัณฑ์ เป้าหมายในการเปิดบริการนวดแผนไทยคือ เพื่อสืบสานภูมิปัญญาการนวดแผนไทย และเพื่อสร้างงานให้กับผู้ว่างงาน โดยในการเปิดสถานบริการนวดแผนไทยนี้ตัวผู้ประกอบการเองทราบถึงกฎหมายต่างๆที่เกี่ยวข้อง ในส่วนของผู้ให้บริการนวดที่มาทำงานในสถานบริการแห่งนี้ ผู้ประกอบการได้มีการคัดเลือกโดยใช้การทดสอบทั้งการนวดและการสัมภาษณ์ ทั้งนี้ตัวผู้ประกอบการก็ได้ทำการสอนและฝึกอบรมความรู้ด้านการนวดให้กับผู้ให้บริการนวดด้วย การควบคุมมาตรฐานการนวดของผู้ให้บริการนวดก็ทำโดยใช้การทดสอบวิธีการนวดเป็นระยะๆ โดยลูกค้ำที่มาใช้บริการส่วนใหญ่มักเป็นข้าราชการบำนาญ พ่อค้าแม่ค้า และผู้สูงอายุ ตามลำดับ ลูกค้ำส่วนใหญ่จะใช้เวลาในการนวดนาน 2 ชั่วโมง และมักใช้บริการประเภทนวดตัว นวดฝ่าเท้า และประคบสมุนไพร ตามลำดับ ทั้งนี้เพื่อบรรเทาอาการปวดเมื่อย และผ่อนคลายความเครียดเป็นส่วนใหญ่ อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการนวด ของสถานบริการแห่งนี้ได้แก่ ลูกประคบ และน้ำมันสำหรับนวด และจำนวนลูกค้ำที่มาใช้บริการเฉลี่ยวันละประมาณ 5 คน

- ด้านราคา มีวิธีการตั้งราคาการบริการนวดตามสถานบริการอื่นๆ โดยปัจจัยสำคัญที่คำนึงถึง คือ คุณภาพการบริการ โดยที่อัตราค่าบริการแก่ลูกค้าจะคิดเป็นรายชั่วโมง ชั่วโมงละ 100 บาท และจ่ายค่าตอบแทนให้แก่หมอนวดเป็นรายวัน วันละ 150 บาท

- ด้านสถานที่ ผู้ประกอบการเห็นว่าทำเลที่ตั้งของสถานบริการมีความเหมาะสม ใกล้กับแหล่งชุมชน และเห็นว่ามีปัจจัยดึงดูดลูกค้าที่มาใช้บริการในเรื่องของคุณภาพของการนวด ความสะอาด การเดินทางสะดวก และมีสถานที่จอดรถเพียงพอ

- ด้านการส่งเสริมการตลาด ผู้ประกอบการได้ทำการโฆษณาโดยใช้การบอกต่อลูกค้าที่เคยมาใช้บริการจะแนะนำต่อๆกันมา โดยที่องค์กรของรัฐ ไม่ได้เข้ามาช่วยสนับสนุนในการโฆษณาแต่อย่างใด แต่จะให้ความช่วยเหลือในเรื่องการเข้ารับการอบรมเพิ่มเติมความรู้เป็นส่วนใหญ่

5) ลักษณะการดำเนินธุรกิจของบ้านรักย์สมุนไพร มีรายละเอียดดังนี้

- ด้านผลิตภัณฑ์ เป้าหมายหลักของการเปิดบริการนวดแผนไทยคือ เพื่อสืบสานภูมิปัญญาการนวดแผนไทย โดยการเปิดสถานบริการนวดแผนไทยนี้ตัวผู้ประกอบการเองทราบถึงกฎหมายต่างๆที่เกี่ยวข้อง ในส่วนของผู้ให้บริการนวดที่ทำงานในสถานบริการแห่งนี้ ผู้ประกอบการจะเป็นผู้คัดเลือกเข้ามาทำงาน โดยการสอนและฝึกอบรมความรู้ด้านการนวดให้กับผู้ให้บริการนวดด้วยตัวเอง โดยจะมีการควบคุมมาตรฐานการนวดของผู้ให้บริการนวดโดยใช้การทดสอบวิธีการนวดเป็นระยะๆ ลูกค้าที่มาใช้บริการส่วนใหญ่ คือ พ่อค้าแม่ค้า นักธุรกิจ และข้าราชการสูงอายุ ตามลำดับโดยลูกค้าส่วนใหญ่จะใช้เวลาในการนวดนาน 1 ชั่วโมง และมีใช้บริการประเภทนวดตัวเพื่อผ่อนคลายความเครียดมากที่สุด ทั้งนี้ทางสถานบริการได้มีการใช้อุปกรณ์ประกอบการนวด ได้แก่ ลูกประคบ และน้ำมันสำหรับนวด ลูกค้าที่มาใช้บริการเฉลี่ยวันละ 4 คน

- ด้านราคา ทางสถานบริการมีวิธีการตั้งราคาการบริการนวดตามภาวะเศรษฐกิจ โดยปัจจัยที่คำนึงถึง คือ คุณภาพการบริการ และกำลังซื้อของลูกค้าในแต่ละกลุ่ม อัตราค่าบริการแก่ลูกค้า คิดเป็นรายชั่วโมง ชั่วโมงละ 100 บาท และจ่ายค่าตอบแทนให้กับหมอนวดเป็นรายเดือน เดือนละ 3,500 บาท

- ด้านสถานที่ ผู้ประกอบการเห็นว่าทำเลที่ตั้งของสถานบริการมีความเหมาะสม มีปัจจัยดึงดูดลูกค้าที่มาใช้บริการในเรื่องของ ความสะอาดและความปลอดภัย ตามลำดับ

- ด้านการส่งเสริมการตลาด ผู้ประกอบการได้ทำการโฆษณาผ่านสื่อวิทยุ และอาศัยการบอกต่อ แนะนำจากลูกค้าที่เคยมาใช้บริการ ทั้งนี้ไม่มีองค์กรของรัฐเข้ามาช่วยสนับสนุนในการโฆษณาแต่อย่างใด

6) ลักษณะการดำเนินธุรกิจของพะเยาบิวตี้ & สปา มีรายละเอียดดังนี้

- ด้านผลิตภัณฑ์ เป้าหมายในการเปิดบริการนวดแผนไทยคือ เพื่อสืบสานภูมิปัญญาการนวดแผนไทย เพื่อสร้างรายได้ และเพื่อสร้างงานให้กับผู้ว่างงาน โดยในการเปิดสถานบริการนวดแผนไทยนี้ตัวผู้ประกอบการเองทราบถึงกฎหมายต่างๆที่เกี่ยวข้อง ในส่วนของผู้ให้บริการนวด ทางผู้ประกอบการจะมีวิธีการคัดเลือกหมอนวดเข้ามาทำงานในสถานบริการแห่งนี้ โดยให้การทดสอบทั้งการนวดและการสัมภาษณ์ ทั้งนี้ตัวผู้ประกอบการก็ได้ทำการสอนและฝึกอบรมความรู้ด้านการนวดให้กับผู้ให้บริการนวดเอง และเชิญผู้เชี่ยวชาญมาสอนในสถานบริการด้วยการควบคุมมาตรฐานการนวดของผู้ให้บริการนวดก็จะใช้วิธีการสอบถามจากลูกค้าที่มาใช้บริการเป็นประจำ หรือจะให้คนที่รู้จักไปใช้บริการแล้วสอบถามความพึงพอใจจากการนวด โดยลูกค้าที่มาใช้บริการส่วนใหญ่มักเป็นพ่อค้าแม่ค้า นักธุรกิจและข้าราชการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวัยสูงอายุ ลูกค้ามักจะใช้เวลาในการนวดนาน 2 ชั่วโมง และใช้บริการประเภทนวดตัวและนวดฝ่าเท้า เป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้เพื่อบรรเทาอาการปวดเมื่อย และผ่อนคลายความเครียด อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการนวดของสถานบริการแห่งนี้ได้แก่ ลูกประคบ น้ำมันสำหรับนวด และสมุนไพร และจำนวนลูกค้าที่มาใช้บริการเฉลี่ยวันละประมาณ 3 คน

- ด้านราคา มีวิธีการตั้งราคาการบริการนวดตามสถานบริการอื่นๆ และตามความรู้ความสามารถของผู้นวด โดยปัจจัยสำคัญที่คำนึงถึง ได้แก่ ต้นทุน คุณภาพการบริการ ประมาณความต้องการของลูกค้า กำลังซื้อของลูกค้าแต่ละกลุ่ม และคุณภาพของผู้ให้บริการผู้รับบริการ อัตราค่าบริการแก่ลูกค้าจะคิดในราคาเหมาจ่าย ครั้งละ 200 บาท และจ่ายค่าตอบแทนให้แก่หมอนวดเป็นรายชั่วโมง ชั่วโมงละ 80 บาท

- ด้านสถานที่ ผู้ประกอบการเห็นว่าทำเลที่ตั้งของสถานบริการมีความเหมาะสม และเห็นว่ามิปัจจัยดึงดูดลูกค้าที่มาใช้บริการ ได้แก่ เรื่องของความสะอาด ความปลอดภัย อยู่ใกล้แหล่งชุมชนเข้าถึงสะดวก มีสถานที่จอดรถเพียงพอ และมีห้องน้ำสะอาดคอยบริการอย่างเพียงพอ

- ด้านการส่งเสริมการตลาด ผู้ประกอบการได้เคยทำการโฆษณาสถานบริการ โดยให้การบอกต่อ ใช้เอกสารประชาสัมพันธ์ ป้ายโฆษณา และผ่านสื่อทางวิทยุ โดยที่องค์กรของรัฐไม่ได้เข้ามาช่วยสนับสนุนในการโฆษณาแต่อย่างใด

ตารางที่ 4.2 ลักษณะการดำเนินธุรกิจนวดแผนไทย ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

รายการ	1) หมอสมพิศ	2) คลินิกครั้งนีแพทย์แผนไทย	3) โรงเรียนพะเยาปริบาลเวชรักษ์
ผลิตภัณฑ์			
เป้าหมายของการเปิดบริการนวดแผนไทย	เพื่อสืบสานภูมิปัญญาการนวดแผนไทยเพื่อสร้างรายได้	เพื่อสืบสานภูมิปัญญาการนวดแผนไทยเพื่อสร้างรายได้	เพื่อสืบสานภูมิปัญญาการนวดแผนไทยเพื่อสร้างรายได้เพื่อสร้างงานให้กับผู้ว่างงาน
กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการ	ทราบ	ทราบ	ทราบ
วิธีการคัดเลือกผู้ให้บริการนวด	ทดสอบโดยใช้การนวดและการสัมภาษณ์	ทดสอบโดยใช้การนวดและการสัมภาษณ์	ทดสอบโดยใช้การนวดและการสัมภาษณ์
ลักษณะการทำงานของผู้นวด	ทำงานประจำเต็มเวลา	เฉพาะเวลาที่มีผู้ต้องการใช้บริการ	ทำงานประจำเต็มเวลา
การควบคุมมาตรฐานการนวด	ทดสอบวิธีการนวดเป็นระยะๆ	ทดสอบวิธีการนวดเป็นระยะๆ	ทดสอบวิธีการนวดเป็นระยะๆ
ลูกค้าที่มาใช้บริการ	พ่อค้าแม่ค้า และผู้ป่วยอัมพฤกษ์-อัมพาต	ข้าราชการ และพ่อค้าแม่ค้า	ข้าราชการ นักธุรกิจ และพ่อค้าแม่ค้า
ประเภทของบริการ	นวดตัว และแช่น้ำสมุนไพร	นวดตัว ประคบสมุนไพร และนวดฝ่าเท้า	นวดตัว
ลูกค้ามาใช้บริการเพื่อ	เพื่อบำบัดรักษาโรค	เพื่อบำบัดรักษาโรคเพื่อบรรเทาอาการปวดเมื่อย	เพื่อบรรเทาอาการปวดเมื่อยเพื่อผ่อนคลายความเครียด

ที่มา : จากการสำรวจ

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

รายการ	1) หอมสมพิศ	2) คลินิกรัชนีแพทย์แผนไทย	3) โรงเรียนพะเยาบริหารเวชภัณฑ์
ราคา วิธีการตั้งราคาการบริการนวด	ตั้งราคาตามความรู้ความสามารถของผู้นวด	ตั้งราคาตามความรู้ความสามารถของผู้นวด	ตั้งราคาตามสถานบริการอื่น
ปัจจัยที่คำนึงถึงในการกำหนดค่าบริการ	คุณภาพการบริการ คุณภาพผู้ให้บริการผู้รับบริการ	คุณภาพการบริการ ต้นทุน	คุณภาพการบริการ
การคิดอัตราค่าบริการแก่ลูกค้า	คิดเป็นรายชั่วโมง ชั่วโมงละ 100 บาท	คิดในราคาเหมาจ่าย ครั้งละ 200 บาท	คิดเป็นรายชั่วโมง ชั่วโมงละ 80 บาท
การจ่ายค่าตอบแทนให้กับผู้นวด	จ่ายเป็นรายชั่วโมง ชั่วโมงละ 60 บาท	จ่ายเป็นรายวัน วันละ 150 บาท	จ่ายเป็นรายชั่วโมง ชั่วโมงละ 80 บาท
สถานที่ ทำเลที่ตั้ง	อยู่ในหมู่บ้าน ทางเข้าเป็นซอยแคบ	อยู่ใกล้แหล่งชุมชน สะดวกในการเดินทาง	อยู่ไกลจากแหล่งชุมชน การเข้าถึงไม่สะดวก
ปัจจัยดึงดูดให้ลูกค้ามาใช้สถานบริการ	ความสะอาด ความปลอดภัย	ความสะอาด ความปลอดภัย บรรยากาศดี	ความสะอาด สถานที่จอดรถเพียงพอ บรรยากาศดี
การส่งเสริมการตลาด การโฆษณาสถานบริการ	มี	มี	มี
สื่อที่ใช้ในการโฆษณา	การบอกต่อ วิทยุ และแผ่นพับ	การบอกต่อ และป้ายโฆษณา	การบอกต่อ และวิทยุ

ที่มา : จากการสำรวจ

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

รายการ	4) ร้านสืบสานภูมิปัญญาไทย	5) บ้านรักษัสมุนไพรม	6) พะเยาวิที & สปา
ผลิตภัณฑ์ เป้าหมายของการเปิดบริการ นวดแผนไทย	เพื่อสืบสานภูมิปัญญาการนวดแผนไทย เพื่อสร้างงานให้กับผู้ว่างงาน	เพื่อสืบสานภูมิปัญญาการ นวดแผนไทย	เพื่อสืบสานภูมิปัญญาการนวดแผนไทย เพื่อสร้างรายได้ เพื่อสร้างงานให้กับผู้ว่างงาน
กฎหมายการประกอบกิจการ	ทราบ	ทราบ	ทราบ
วิธีการคัดเลือกผู้ให้บริการนวด	ทดสอบโดยใช้การนวดและการสัมภาษณ์	ทำการสอนและฝึกอบรมความรู้เอง	ทดสอบโดยใช้การนวดและการสัมภาษณ์
ลักษณะการทำงานของผู้นวด	ทำงานประจำเต็มเวลา	ทำงานประจำเต็มเวลา	ทำงานประจำเต็มเวลา
การควบคุมมาตรฐานการนวด	ทดสอบวิธีการนวดเป็นระยะๆ	ทดสอบวิธีการนวดเป็นระยะๆ	สอบถามจากลูกค้า
ลูกค้าที่มาใช้บริการ	ข้าราชการ พ่อค้าแม่ค้า และผู้สูงอายุ	พ่อค้าแม่ค้า นักธุรกิจและข้าราชการ	พ่อค้าแม่ค้า นักธุรกิจ และข้าราชการ
ประเภทของบริการ	นวดตัว นวดฝ่าเท้า และประคบสมุนไพร	นวดตัว	นวดตัว และนวดฝ่าเท้า
ลูกค้ามาใช้บริการเพื่อ	เพื่อบรรเทาอาการปวดเมื่อย เพื่อผ่อนคลายความเครียด	เพื่อผ่อนคลายความเครียด	เพื่อบรรเทาอาการปวดเมื่อย เพื่อผ่อนคลายความเครียด

ที่มา : จากการสำรวจ

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

รายการ	4) ร้านสืบสานภูมิปัญญาไทย	5) บ้านรักษ์สมุนไพร	6) พะเยาบีบีดี & สปา
ราคา วิธีการตั้งราคาการบริการนวด	ตั้งราคาตามสถานบริการอื่น	ตั้งราคาตามภาวะเศรษฐกิจ	ตั้งราคาตามสถานบริการอื่น
ปัจจัยที่คำนึงถึงในการกำหนดค่าบริการ	คุณภาพการบริการ	คุณภาพการบริการ กำลังซื้อของลูกค้าแต่ละกลุ่ม	คุณภาพการบริการ คุณภาพผู้ให้บริการผู้รับบริการ กำลังซื้อของลูกค้าแต่ละกลุ่ม
การคิดอัตราค่าบริการแก่ลูกค้า	คิดเป็นรายชั่วโมง ชั่วโมงละ 100 บาท	คิดเป็นรายชั่วโมง ชั่วโมงละ 100 บาท	คิดในราคาเหมาจ่าย ครั้งละ 200 บาท
การจ่ายค่าตอบแทนให้กับผู้นวด	จ่ายเป็นรายวัน วันละ 150 บาท	จ่ายเป็นรายเดือน เดือนละ 3,500 บาท	จ่ายเป็นรายชั่วโมง ชั่วโมงละ 80 บาท
สถานที่ ทำเลที่ตั้ง	อยู่ใกล้แหล่งชุมชน ติดถนนใหญ่ เดินทางสะดวก	อยู่ชานเมือง บรรยากาศดี	อยู่ใกล้แหล่งชุมชน สะดวกในการเดินทาง
ปัจจัยดึงดูดให้ลูกค้ามาใช้สถานบริการ	ความสะอาด สะดวกในการเดินทาง สถานที่จอดรถเพียงพอ	ความสะอาด ความปลอดภัย	ความสะอาด ความปลอดภัย สถานที่จอดรถเพียงพอ
การส่งเสริมการตลาด การโฆษณาสถานบริการ	มี	มี	มี
สื่อที่ใช้ในการโฆษณา	การบอกต่อ	การบอกต่อ และวิทยุ	การบอกต่อ วิทยุ และป้ายโฆษณา

ที่มา : จากการสำรวจ

4.1.3 รายได้และต้นทุนของธุรกิจนวดแผนไทย

ในการศึกษารายได้และต้นทุนของธุรกิจนวดแผนไทย ทำโดยเก็บแบบสอบถามและสัมภาษณ์ผู้ประกอบการธุรกิจนวดแผนไทยในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา จำนวน 6 ราย ทำการประมาณการรายได้และต้นทุนต่อเดือน และกำไร/ขาดทุนต่อเดือน โดยแจกแจงรายละเอียดได้ดังต่อไปนี้

1) รายได้และต้นทุนของร้านหอมสมพิศ

ทางสถานประกอบการมีการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายประจำวัน มีการบันทึกประเภทของการมาใช้บริการ และจำนวนเงินค่าบริการเท่านั้น โดยจากการสอบถามในเรื่องต้นทุนและรายได้ต่อเดือน มีรายละเอียดดังนี้

ทางสถานประกอบการมีวิธีคิดรายได้จากการให้บริการนวด โดยคิดคำนวณชั่วโมงละ 100 บาท มีผู้มาใช้บริการนวด 5 ชั่วโมงต่อวัน และเปิดให้บริการ 30 วันต่อเดือน

$$\begin{aligned} \text{ดังนั้น การประมาณการรายได้ต่อเดือน} &= \text{ค่าบริการนวดต่อชั่วโมง} \times \\ &\text{ชั่วโมงนวดต่อวัน} \times \text{จำนวน} \\ &\text{วันที่เปิดให้บริการ} \\ &= 100 \times 5 \times 30 \\ &= 15,000 \quad \text{บาท} \end{aligned}$$

การประมาณการต้นทุนต่อเดือน จะแบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ค่าลงทุน ค่าจ้างผู้ให้บริการนวด และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1) ค่าลงทุน เป็นค่าใช้จ่ายที่ลงทุนในครั้งแรก ไม่ต้องลงทุนเพิ่มตลอดอายุการใช้งาน ประกอบด้วย

- ที่ดินและอาคาร โดยปรับปรุงจากที่ดินและอาคารของบ้านที่อาศัยอยู่ มีมูลค่า 600,000 บาท ทั้งนี้มีอายุการใช้งาน 20 ปี

$$\text{ดังนั้น มูลค่าต่อปีของที่ดินและอาคาร} = 60,000 / 20 \quad \text{บาท}$$

$$= 30,000 \quad \text{บาท}$$

$$\text{มูลค่าต่อเดือนของที่ดินและอาคาร} = 30,000 / 12 \quad \text{บาท}$$

$$= 2,500 \quad \text{บาท}$$

- ค่าตกแต่งอาคาร ประกอบด้วย ค่าติดตั้งเครื่องปรับอากาศ ค่าเดินสายไฟ ค่าปูพื้น และอื่นๆ คิดเป็นมูลค่า 65,040 บาท และมีอายุการใช้งาน 10 ปี

$$\begin{aligned} \text{ดังนั้น มูลค่าต่อปีของค่าตกแต่งอาคาร} &= 65,040 / 10 \quad \text{บาท} \\ &= 6,504 \quad \text{บาท} \\ \text{มูลค่าต่อเดือนของค่าตกแต่งอาคาร} &= 6,504 / 12 \quad \text{บาท} \\ &= 542 \quad \text{บาท} \end{aligned}$$

- เครื่องใช้และอุปกรณ์สำนักงาน ประกอบด้วย พุกอย่างดี ฝ้ายคลุมเตียง ปลอกหมอน ชั้นวางของ และอื่นๆ ซึ่งมีมูลค่า 27,960 บาท มีอายุการใช้งาน 10 ปี

$$\begin{aligned} \text{ดังนั้น มูลค่าต่อปีของค่าเครื่องใช้และอุปกรณ์สำนักงาน} &= 27,960 / 10 \quad \text{บาท} \\ &= 2,796 \quad \text{บาท} \\ \text{มูลค่าต่อเดือนของค่าเครื่องใช้และอุปกรณ์สำนักงาน} &= 2,796 / 12 \quad \text{บาท} \\ &= 233 \quad \text{บาท} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ดังนั้นค่าใช้จ่ายในการลงทุนต่อเดือนทั้งหมด} &= 2,500 + 542 + 233 \\ &= 3,275 \quad \text{บาท} \end{aligned}$$

2) ค่าจ้างผู้ให้บริการนวด จำนวนจาก ค่าตอบแทนที่ผู้ให้บริการนวดได้เป็นรายชั่วโมง ชั่วโมงละ 60 บาท และมีหมอนวดจำนวน 2 คน

$$\begin{aligned} \text{ดังนั้น จะได้ต้นทุนการให้บริการนวดเดือนละ} &= 60 \times 2 \times 30 \\ &= 3,600 \quad \text{บาท} \end{aligned}$$

3) ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ในแต่ละเดือนจะประกอบด้วยจะประกอบด้วย

- ค่าน้ำประปา	100	บาท
- ค่าไฟฟ้า	400	บาท
- ค่าโทรศัพท์	200	บาท
- ค่าวัสดุคิบในการทำยาประคบ	450	บาท
- ค่าโฆษณา	300	บาท
- ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด	<u>2,000</u>	บาท

$$\text{รวมค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน} \quad \underline{3,450} \quad \text{บาท}$$

ซึ่งประมาณการต้นทุนต่อเดือน ได้ดังนี้

1) ค่าลงทุน	3,275	บาท
2) ค่าจ้างผู้ให้บริการนวด	3,600	บาท
3) ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน	<u>3,450</u>	บาท
รวมต้นทุนทั้งหมด	<u>10,325</u>	บาท

ดังนั้นจะได้ประมาณการกำไรขาดทุนต่อเดือน ดังนี้

ประมาณการรายได้	15,000	บาท
ประมาณการต้นทุน	<u>10,325</u>	บาท
กำไร	<u>4,675</u>	บาท

จะได้ อัตรากำไรต่อต้นทุน คิดเป็นร้อยละ 45.28

โดยทั้งนี้ แหล่งที่มาของเงินทุนที่ใช้ในการดำเนินงานมาจากเจ้าของกิจการเอง และกู้เงินจากสถาบันการเงินได้แก่ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ จังหวัดพะเยา จำนวนเงินกู้ 30,000 บาท อัตราดอกเบี้ย ร้อยละ 6.75

2) รายได้และต้นทุนของคลินิกธรรมิเทพแผนไทย พบว่า ทางสถานประกอบการไม่มีการจัดทำบัญชีแต่อย่างใด และจากการสอบถามในเรื่องต้นทุนและรายได้ต่อเดือน มีรายละเอียดดังนี้

ทางสถานประกอบการมีวิธีการรายได้จากการให้บริการนวด โดยคิดค่านวดแบบเหมาจ่าย ครั้งละ 200 บาท มีผู้มาใช้บริการนวดในวันจันทร์ - ศุกร์ 2 ชั่วโมงต่อวัน และมีผู้มาใช้บริการนวดในวันเสาร์ - อาทิตย์ 4 ชั่วโมงต่อวัน

$$\begin{aligned} \text{ดังนั้น การประมาณการรายได้ต่อเดือน} &= \text{ค่าบริการนวดต่อชั่วโมง} \times \\ &\text{ชั่วโมงนวดต่อวัน} \times \text{จำนวน} \\ &\text{วันที่เปิดให้บริการ} \\ &= (200 \times 2 \times 20) + (200 \times 4 \times 8) \\ &= 14,400 \text{ บาท} \end{aligned}$$

การประมาณการต้นทุนได้แก่ ค่าลงทุน ค่าจ้างผู้ให้บริการนวด และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1) ค่าลงทุน เป็นค่าใช้จ่ายที่ลงทุนในครั้งแรก ไม่ต้องลงทุนเพิ่มตลอดอายุการใช้งาน ประกอบด้วย

- ที่ดินและอาคาร โดยปรับปรุงจากที่ดินและอาคารของบ้านที่อาศัยอยู่ มีมูลค่า 480,000 บาท ทั้งนี้มีอายุการใช้งาน 20 ปี

$$\text{ดังนั้น มูลค่าต่อปีของที่ดินและอาคาร} = 48,000 / 20 \quad \text{บาท}$$

$$= 24,000 \quad \text{บาท}$$

$$\text{มูลค่าต่อเดือนของที่ดินและอาคาร} = 24,000 / 12 \quad \text{บาท}$$

$$= 2,000 \quad \text{บาท}$$

- ค่าตกแต่งอาคาร ประกอบด้วย ค่าเดินสายไฟ ค่ากั้นห้อง ค่าปูพื้น ค่าติดฝ้า เพดาน ค่าติดตั้งพัดลม และอื่นๆ คิดเป็นมูลค่า 99,960 บาท และมีอายุการใช้งาน 10 ปี

$$\text{ดังนั้น มูลค่าต่อปีของค่าตกแต่งอาคาร} = 99,960 / 10 \quad \text{บาท}$$

$$= 9,996 \quad \text{บาท}$$

$$\text{มูลค่าต่อเดือนของค่าตกแต่งอาคาร} = 9,996 / 12 \quad \text{บาท}$$

$$= 833 \quad \text{บาท}$$

- เครื่องใช้และอุปกรณ์สำนักงาน ประกอบด้วย พุ่กอย่างดี ฟ้าปูเตียง หมอน ชั้นวางของ เก้าอี้ และอื่นๆ ซึ่งมีมูลค่า 30,000 บาท มีอายุการใช้งาน 10 ปี

ดังนั้น มูลค่าต่อปีของค่าเครื่องใช้และอุปกรณ์สำนักงาน

$$= 30,000 / 10 \quad \text{บาท}$$

$$= 3,000 \quad \text{บาท}$$

มูลค่าต่อเดือนของค่าเครื่องใช้และอุปกรณ์สำนักงาน

$$= 3,000 / 12 \quad \text{บาท}$$

$$= 250 \quad \text{บาท}$$

$$\text{จะได้ค่าใช้จ่ายในการลงทุนต่อเดือนทั้งหมด} = 2,000 + 833 + 250$$

$$= 3,083 \quad \text{บาท}$$

2) ค่าจ้างแก่ผู้ให้บริการ คำนวณจาก ค่าตอบแทนที่หมอนวดได้เป็นรายวัน วันละ 150 บาท และมีหมอนวดจำนวน 1 คน

$$\text{ดังนั้น จะได้ต้นทุนจากการให้บริการนวด} = 150 \times 20 \times 1$$

$$= 3,000 \quad \text{บาท}$$

3) ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ในแต่ละเดือนจะประกอบด้วยจะประกอบด้วย

- ค่าน้ำประปา	100	บาท
- ค่าไฟฟ้า	300	บาท
- ค่าโทรศัพท์	400	บาท
- ค่าวัสดุคิบบในการทำประกอบ	500	บาท
- ค่าโฆษณา	300	บาท
- ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด	<u>2,000</u>	บาท
รวมค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน	<u>3,600</u>	บาท

ซึ่งประมาณการต้นทุนต่อเดือน สามารถสรุปได้ดังนี้

1) ค่าลงทุน	3,083	บาท
2) ค่าจ้างผู้ให้บริการนวด	3,000	บาท
3) ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน	<u>3,600</u>	บาท
รวมต้นทุนทั้งหมด	<u>9,683</u>	บาท

ดังนั้นจะประมาณการกำไรขาดทุนต่อเดือนได้ดังนี้

ประมาณการรายได้	14,400	บาท
ประมาณการต้นทุนของสถานบริการ	<u>12,683</u>	บาท
กำไร	<u>4,717</u>	บาท

จะได้ อัตรากำไรต่อต้นทุนร้อยละ 48.71

โดยทั้งนี้ แหล่งที่มาของเงินทุนที่ใช้ในการดำเนินงานมาจากเจ้าของกิจการเองทั้งหมด ไม่ได้กู้เงินแต่อย่างใด

3) รายได้และต้นทุนของโรงเรียนพะเยาบริหารบาลเวชรักษ์

สถานประกอบการมีลักษณะเปิดเป็นโรงเรียนสอนนวดแผนไทยและการดูแลผู้สูงอายุร่วมด้วย รายได้ส่วนใหญ่จึงมาจากการสอน ในด้านการเงินก็มีการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายประจำวัน และมีการสรุปบัญชีอาทิตย์ละ 1 ครั้ง โดยบันทึกประเภทของการมาใช้บริการ และจำนวนเงินค่าบริการเท่านั้น โดยจากการสอบถามในเรื่องต้นทุนและรายได้ มีรายละเอียดดังนี้

ทางสถานประกอบการมีวิธีคิดรายได้จากการให้บริการนวด โดยคิดค่านวดชั่วโมงละ 80 บาท มีผู้มาใช้บริการนวด 8 ชั่วโมงต่อวัน และเปิดให้บริการ 20 วันต่อเดือน และคิดจากค่าบริการสอนนวดแผนไทยหลักสูตร 260 ชั่วโมง หลักสูตรละ 3,800 บาท มีผู้เรียนเฉลี่ยเดือนละ 4

คน และหลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุ ระยะเวลา 3 เดือน หลักสูตรละ 17,500 บาท มีผู้เรียนเฉลี่ยเดือนละ 1 คน

$$\begin{aligned} \text{ดังนั้น การประมาณการรายได้ต่อเดือน} &= (\text{ค่าบริการนวดต่อชั่วโมง} \times \text{จำนวน} \\ &\quad \text{ชั่วโมงนวดต่อวัน} \times \text{จำนวนวันที่เปิด} \\ &\quad \text{ให้บริการ}) + (\text{ค่าเล่าเรียน} \times \text{จำนวน} \\ &\quad \text{ผู้เรียน}) \\ &= (80 \times 8 \times 20) + (3,800 \times 4 + 17,500 \times 1) \\ &= 45,500 \quad \text{บาท} \end{aligned}$$

การประมาณการต้นทุน จะแบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ค่าลงทุน ค่าจ้างผู้ให้บริการนวดรวมถึงผู้สอนหลักสูตรนวด และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1) ค่าลงทุน ประกอบด้วย

- ที่ดินและอาคาร เป็นตึกแถว 2 ห้อง เช่าเป็นรายเดือน เดือนละ 5,000 บาท
- ค่าตกแต่งอาคาร ประกอบด้วย ค่าเดินสายไฟ ค่ากันห้อง ค่าติดตั้งเครื่องปรับอากาศ และอื่นๆ คิดเป็นมูลค่า 99,960 บาท และมีอายุการใช้งาน 10 ปี

$$\begin{aligned} \text{ดังนั้น มูลค่าต่อปีของค่าตกแต่งอาคาร} &= 99,960 / 10 \quad \text{บาท} \\ &= 9,996 \quad \text{บาท} \\ \text{มูลค่าต่อเดือนของค่าตกแต่งอาคาร} &= 9,996 / 12 \quad \text{บาท} \\ &= 833 \quad \text{บาท} \end{aligned}$$

- เครื่องใช้และอุปกรณ์สำนักงาน ประกอบด้วย พูอย่างดี ฝ้ายปูเตียง หมอน ชั้นวางของ โต๊ะ เก้าอี้ ชั้นวางเอกสาร และอื่นๆ ซึ่งมีมูลค่า 80,040 บาท มีอายุการใช้งาน 10 ปี

$$\begin{aligned} \text{ดังนั้น มูลค่าต่อปีของค่าเครื่องใช้และอุปกรณ์สำนักงาน} &= 80,040 / 10 \quad \text{บาท} \\ &= 8,004 \quad \text{บาท} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{มูลค่าต่อเดือนของค่าเครื่องใช้และอุปกรณ์สำนักงาน} &= 8,004 / 12 \quad \text{บาท} \\ &= 667 \quad \text{บาท} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ดังนั้นค่าใช้จ่ายในการลงทุนต่อเดือนทั้งหมด} &= 5,000 + 833 + 667 \\ &= 6,500 \quad \text{บาท} \end{aligned}$$

2) ค่าจ้างผู้ให้บริการนวด คำนวณจาก ค่าตอบแทนที่หมอนวดได้เป็นรายชั่วโมง ชั่วโมงละ 80 บาท และมีหมอนวดจำนวน 4 คน ส่วนต้นทุนการบริการสอน จะคำนวณค่าตอบแทนที่ผู้สอนได้เป็นรายเดือน เดือนละ 5,000 บาท โดยมีผู้สอน 2 คน

ดังนั้น จะได้ต้นทุนจากการให้บริการนวด	=	80 x 4 x 2 x 20	
	=	12,800	บาท
ต้นทุนจากบริการสอน	=	5,000 x 2	
	=	10,000	บาท
รวมต้นทุนค่าจ้าง	=	22,800	บาท

3) ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ในแต่ละเดือนจะประกอบด้วยจะประกอบด้วย

- ค่าน้ำประปา	300	บาท
- ค่าไฟฟ้า	500	บาท
- ค่าโทรศัพท์	1,000	บาท
- ค่าวัสดุคิบบในการทำยาประคบ	1,000	บาท
- ค่าโฆษณา	300	บาท
- ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด	<u>3,000</u>	บาท
รวมค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน	<u>6,100</u>	บาท

ซึ่งประมาณการต้นทุนต่อเดือน ได้ดังนี้

1) ค่าลงทุน	6,500	บาท
2) ค่าจ้างผู้ให้บริการนวด	22,800	บาท
2) ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน	<u>6,100</u>	บาท
รวมต้นทุนทั้งหมด	<u>35,400</u>	บาท

ดังนั้นจะประมาณการกำไรขาดทุนต่อเดือนได้ดังนี้

ประมาณการรายได้ต่อเดือน	45,500	บาท
ประมาณการต้นทุนต่อเดือน	<u>35,400</u>	บาท
กำไร	<u>10,100</u>	บาท

จะได้อัตรากำไรต่อต้นทุนร้อยละ 28.53

โดยทั้งนี้ แหล่งที่มาของเงินทุนที่ใช้ในการดำเนินงานมาจากการระดมทุนภายในสถานประกอบการ ไม่ได้กู้เงินแต่อย่างใด

4) รายได้และต้นทุนของร้านสับसानภูมิปัญญาไทย

สถานประกอบการมีการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายประจำวัน แบบชาวบ้าน โดยบันทึกประเภทของการมาใช้บริการ และจำนวนเงินค่าบริการเท่านั้น โดยจากการสอบถามในเรื่องต้นทุนและรายได้ต่อเดือน มีรายละเอียดดังนี้

ทางสถานประกอบการมีวิธีคิดรายได้จากการให้บริการนวด โดยคิดค่าชั่วโมงละ 100 บาท มีผู้มาใช้บริการนวด 5 ชั่วโมงต่อวัน และเปิดให้บริการ 26 วันต่อเดือน

$$\begin{aligned} \text{ดังนั้น การประมาณการรายได้ต่อเดือน} &= \text{ค่าบริการ นวดต่อชั่วโมง} \times \\ &\text{ชั่วโมง นวดต่อวัน} \times \text{จำนวน} \\ &\text{วันที่เปิดให้บริการ} \\ &= 100 \times 5 \times 26 \\ &= 13,000 \text{ บาท} \end{aligned}$$

การประมาณการต้นทุน จะแบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ค่าลงทุน ค่าจ้างผู้ให้บริการนวดและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน มีรายละเอียดดังนี้

1) ค่าลงทุน ประกอบด้วย

- ที่ดินและอาคาร เป็นตึกแถว 1 ห้อง เช่าเป็นรายเดือน เดือนละ 2,700 บาท
- ค่าตกแต่งอาคาร ประกอบด้วย ค่าเดินสายไฟ ค่ากันห้อง ค่าติดตั้งเครื่องปรับอากาศ และอื่นๆ คิดเป็นมูลค่า 42,000 บาท และมีอายุการใช้งาน 10 ปี

$$\begin{aligned} \text{ดังนั้น มูลค่าต่อปีของค่าตกแต่งอาคาร} &= 42,000 / 10 \text{ บาท} \\ &= 4,200 \text{ บาท} \\ \text{มูลค่าต่อเดือนของค่าตกแต่งอาคาร} &= 4,200 / 12 \text{ บาท} \\ &= 350 \text{ บาท} \end{aligned}$$

- เครื่องใช้และอุปกรณ์สำนักงาน ประกอบด้วย ฟูกอย่างดี ผ้าคลุมเตียง ปลอกหมอน ชั้นวางของ เก้าอี้ไม้ และอื่นๆ ซึ่งมีมูลค่า 26,040 บาท มีอายุการใช้งาน 10 ปี

ดังนั้น มูลค่าต่อปีของค่าเครื่องใช้และอุปกรณ์สำนักงาน

$$\begin{aligned} &= 26,040 / 10 \text{ บาท} \\ &= 2,604 \text{ บาท} \\ \text{มูลค่าต่อเดือนของค่าเครื่องใช้และอุปกรณ์สำนักงาน} &= 2,604 / 12 \text{ บาท} \\ &= 217 \text{ บาท} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{จะได้ค่าใช้จ่ายในการลงทุนต่อเดือนทั้งหมด} &= 2,700 + 350 + 217 \\ &= 3,267 \quad \text{บาท} \end{aligned}$$

2) ค่าจ้างผู้ให้บริการนวด คำนวณจาก ค่าตอบแทนที่หมอนวดได้เป็นรายวัน วันละ 150 บาท และมีหมอนวดจำนวน 1 คน

$$\begin{aligned} \text{ดังนั้น จะได้ต้นทุนจากการให้บริการนวด} &= 150 \times 1 \times 26 \\ &= 3,900 \quad \text{บาท} \end{aligned}$$

3) ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ในแต่ละเดือนจะประกอบด้วยจะประกอบด้วย

- ค่าน้ำประปา	120	บาท
- ค่าไฟฟ้า	450	บาท
- ค่าโทรศัพท์	500	บาท
- ค่าวัสดุคิบบในการทำยาประคบ	450	บาท
- ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด	<u>2,500</u>	บาท
รวมค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน	<u>4,020</u>	บาท

ซึ่งประมาณการต้นทุนต่อเดือน สามารถสรุปได้ดังนี้

1) ค่าลงทุน	3,267	บาท
2) ค่าจ้างผู้ให้บริการนวด	3,900	บาท
2) ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน	<u>4,020</u>	บาท
รวมต้นทุนทั้งหมด	<u>11,187</u>	บาท

ดังนั้นจะประมาณการกำไรขาดทุนต่อเดือน ได้ดังนี้

ประมาณการรายได้ต่อเดือน	15,600	บาท
ประมาณการต้นทุนต่อเดือน	<u>11,187</u>	บาท
กำไร	<u>4,413</u>	บาท

จะได้อัตรากำไรต่อต้นทุน ร้อยละ 39.45

โดยทั้งนี้ แหล่งที่มาของเงินทุนที่ใช้ในการดำเนินงานมาจากเจ้าของกิจการเองทั้งหมด ไม่

ได้กู้เงินแต่อย่างใด

5) รายได้และต้นทุนของบ้านรักษ์สมุนไพรม

สถานประกอบการมีการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายประจำวัน เป็นแบบธุรกิจน ครอบครัวโดยบันทึกประเภทของการมาใช้บริการ และจำนวนเงินค่าบริการเท่านั้น โดยจากการ สอบถามในเรื่องต้นทุนและรายได้ต่อเดือน มีรายละเอียดดังนี้

ทางสถานประกอบการมีวิธีคิดรายได้จากการให้บริการนวด โดยคิดค่านวดชั่วโมง ละ 100 บาท มีผู้มาใช้บริการนวดเฉลี่ย 7 ชั่วโมงต่อวัน และเปิดให้บริการ 30 วันต่อเดือน

$$\begin{aligned} \text{ดังนั้น การประมาณการรายได้ต่อเดือน} &= \text{ค่าบริการ นวดต่อชั่วโมง} \times \\ &\text{ชั่วโมงนวดต่อวัน} \times \text{จำนวน} \\ &\text{วันที่เปิดให้บริการ} \\ &= 100 \times 7 \times 30 \\ &= 21,000 \quad \text{บาท} \end{aligned}$$

การประมาณการต้นทุนต่อเดือน จะแบ่งเป็น 3 ส่วนได้แก่ ค่าลงทุน ค่าจ้างผู้ให้บริการ นวด และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน มีรายละเอียดดังนี้

1) ค่าลงทุน เป็นค่าใช้จ่ายที่ลงทุนในครั้งแรก ไม่ต้องลงทุนเพิ่มตลอดอายุการใช้งาน ประกอบด้วย

- ที่ดินและอาคาร เป็นการต่อเติมอาคารจากที่ดินบริเวณบ้านพัก มีมูลค่า 499,920 บาท ทั้งนี้มีอายุการใช้งาน 20 ปี

$$\begin{aligned} \text{ดังนั้น มูลค่าต่อปีของที่ดินและอาคาร} &= 499,920 / 20 \quad \text{บาท} \\ &= 24,996 \quad \text{บาท} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{มูลค่าต่อเดือนของที่ดินและอาคาร} &= 24,996 / 12 \quad \text{บาท} \\ &= 2,083 \quad \text{บาท} \end{aligned}$$

- ค่าตกแต่งอาคาร ประกอบด้วย ค่าเดินสายไฟ ค่าติดฝ้าเพดาน ค่าปูพื้น ค่าติดตั้ง เครื่องปรับอากาศ พัดลม และอื่นๆ คิดเป็นมูลค่า 99,960 บาท และมีอายุการใช้งาน 10 ปี

$$\begin{aligned} \text{ดังนั้น มูลค่าต่อปีของค่าตกแต่งอาคาร} &= 99,960 / 10 \quad \text{บาท} \\ &= 9,996 \quad \text{บาท} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{มูลค่าต่อเดือนของค่าตกแต่งอาคาร} &= 9,996 / 12 \quad \text{บาท} \\ &= 833 \quad \text{บาท} \end{aligned}$$

- เครื่องใช้และอุปกรณ์สำนักงาน ประกอบด้วย พูทอย่างดี ผ้าคลุมเตียง ปลอกหมอน หมอนหนุน ใยสังเคราะห์ ชั้นวางของ เก้าอี้ไม้ ราวตากผ้าเหล็ก และอื่นๆ ซึ่งมีมูลค่า 50,040 บาท มีอายุการใช้งาน 10 ปี

$$\begin{aligned} \text{ดังนั้น มูลค่าต่อปีของค่าเครื่องใช้และอุปกรณ์สำนักงาน} &= 50,040 / 10 \quad \text{บาท} \\ &= 5,004 \quad \text{บาท} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{มูลค่าต่อเดือนของค่าเครื่องใช้และอุปกรณ์สำนักงาน} &= 5,004 / 12 \quad \text{บาท} \\ &= 417 \quad \text{บาท} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ดังนั้นค่าใช้จ่ายในการลงทุนต่อเดือนทั้งหมด} &= 2,083 + 833 + 417 \\ &= 3,333 \quad \text{บาท} \end{aligned}$$

2) ค่าจ้างแก่ผู้ให้บริการนวด โดยคำนวณจาก ค่าตอบแทนที่หมอนวดได้เป็นรายเดือน เดือนละ 3,500 บาท และมีหมอนวดจำนวน 3 คน

$$\begin{aligned} \text{ดังนั้น จะได้ต้นทุนค่าจ้างการให้บริการนวด} &= \text{เงินเดือน} \times \text{จำนวนหมอนวด} \\ &= 3,500 \times 3 \\ &= 10,500 \quad \text{บาท} \end{aligned}$$

3) ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ในแต่ละเดือนจะประกอบด้วยจะประกอบด้วย

- ค่าน้ำประปา	300	บาท
- ค่าไฟฟ้า	600	บาท
- ค่าโทรศัพท์	500	บาท
- ค่าวัสดุคิบในการทำยาประคบ	1,200	บาท
- ค่าโฆษณา	300	บาท
- ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด	<u>4,000</u>	บาท
รวมค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน	<u>6,900</u>	บาท

จะได้ประมาณการต้นทุนต่อเดือนดังนี้

1) ค่าลงทุน	3,333	บาท
2) ค่าจ้าง	10,500	บาท
2) ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน	<u>6,900</u>	บาท
รวมต้นทุนทั้งหมด	<u>20,733</u>	บาท

ดังนั้นจะประมาณการกำไรขาดทุนต่อเดือนได้ดังนี้

ประมาณการรายได้	21,000	บาท
ประมาณการต้นทุนของสถานบริการ	<u>20,733</u>	บาท
กำไร	<u>267</u>	บาท
จะได้อัตรากำไรต่อต้นทุนร้อยละ 1.29		

โดยทั้งนี้ แหล่งที่มาของเงินทุนที่ใช้ในการดำเนินงานมาจากเจ้าของกิจการเองทั้งหมด ไม่ได้กู้เงินแต่อย่างใด

6) รายได้และต้นทุนของร้านพะเยาบิวตี้ & สปา

ทางสถานประกอบการมีการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายประจำวัน มีการทำกำไร-ขาดทุน และสรุปบัญชีประจำเดือน โดยจากการสอบถามในเรื่องต้นทุนและรายได้ต่อเดือน มีรายละเอียดดังนี้

ทางสถานประกอบการมีวิธีคิดรายได้จากการให้บริการนวด โดยคิดค่านวดแบบเหมาจ่าย ครั้งละ 200 บาท มีผู้มาใช้บริการนวด 3 รายต่อวัน และเปิดให้บริการ 30 วันต่อเดือน ดังนั้นการประมาณการรายได้ต่อเดือน

$$= \text{ค่าบริการนวดต่อชั่วโมง} \times \text{ชั่วโมงนวดต่อวัน} \times \text{จำนวนวันที่เปิดให้บริการ}$$

$$= 200 \times 3 \times 30$$

$$= 18,000 \quad \text{บาท}$$

การประมาณการต้นทุน จะแบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ค่าลงทุน ค่าจ้างผู้ให้บริการนวดและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1) ค่าลงทุน เป็นค่าใช้จ่ายที่ลงทุนในครั้งแรก ไม่ต้องลงทุนเพิ่มตลอดอายุการใช้งาน ประกอบด้วย

- ที่ดินและอาคาร ซื้อที่ดินและสร้างอาคารใหม่ มีมูลค่า 1,600,000 บาท ทั้งนี้มี

อายุการใช้งาน 20 ปี

ดังนั้น มูลค่าต่อปีของที่ดินและอาคาร = $1,600,000 / 20$ บาท

= 80,000 บาท

มูลค่าต่อเดือนของที่ดินและอาคาร = $80,000 / 12$ บาท

= 6,667 บาท

- ค่าตกแต่งอาคาร ค่าเดินสายไฟ ค่ากั้นห้อง ค่าพื้นห้องน้ำ ค่าติดฝ้าเพดาน ค่าปูพื้น ค่าติดตั้งเครื่องปรับอากาศ พัดลม และอื่นๆ คิดเป็นมูลค่า 600,000 บาท และมีอายุการใช้งาน 10 ปี

$$\begin{aligned} \text{ดังนั้น มูลค่าต่อปีของค่าตกแต่งอาคาร} &= 600,000 / 10 \text{ บาท} \\ &= 60,000 \text{ บาท} \\ \text{มูลค่าต่อเดือนของค่าตกแต่งอาคาร} &= 60,000 / 12 \text{ บาท} \\ &= 5,000 \text{ บาท} \end{aligned}$$

- เครื่องใช้และอุปกรณ์สำนักงาน ประกอบด้วย พุกอย่างดี ฟ้าคลุมเตียง ปลอกหมอน หมอนหนุนใยสังเคราะห์ ชั้นวางของ เก้าอี้ไม้ โทรทัศน์ ราวตากผ้าเหล็ก และอื่นๆ ซึ่งมีมูลค่า 200,000 บาท มีอายุการใช้งาน 10 ปี

$$\begin{aligned} \text{ดังนั้น มูลค่าต่อปีของค่าเครื่องใช้และอุปกรณ์สำนักงาน} &= 200,000 / 10 \text{ บาท} \\ &= 20,000 \text{ บาท} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{มูลค่าต่อเดือนของค่าเครื่องใช้และอุปกรณ์สำนักงาน} &= 20,000 / 12 \text{ บาท} \\ &= 1,667 \text{ บาท} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ดังนั้นค่าใช้จ่ายในการลงทุนต่อเดือนทั้งหมด} &= 6,667 + 5,000 + 1,667 \\ &= 13,334 \text{ บาท} \end{aligned}$$

2) ค่าจ้างผู้ให้บริการนวด คำนวณจาก ค่าตอบแทนที่หมอนวดได้เป็นรายชั่วโมง ชั่วโมงละ 80 บาท และมีหมอนวดจำนวน 2 คน

$$\begin{aligned} \text{ดังนั้น จะได้ต้นทุนจากการให้บริการนวด} &= 80 \times 2 \times 30 \\ &= 4,800 \text{ บาท} \end{aligned}$$

3) ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ในแต่ละเดือนจะประกอบด้วยจะประกอบด้วย

- ค่าน้ำประปา	300	บาท
- ค่าไฟฟ้า	500	บาท
- ค่าโทรศัพท์	500	บาท
- ค่าวัสดุคิบบในการทำยาประคบ	1,000	บาท
- ค่าโฆษณา	300	บาท
- ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด	<u>3,000</u>	บาท
รวมค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน	<u>5,600</u>	บาท

ซึ่งประมาณการต้นทุนต่อเดือนได้ดังนี้

1) ค่าลงทุน	13,334	บาท
2) ค่าจ้างผู้ให้บริการนวด	4,800	บาท
2) ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน	<u>5,600</u>	บาท
รวมต้นทุนทั้งหมด	<u>23,734</u>	บาท

ดังนั้นจะประมาณการกำไรขาดทุนต่อเดือนได้ดังนี้

ประมาณการรายได้ต่อเดือน	18,000	บาท
ประมาณการต้นทุนต่อเดือน	<u>23,734</u>	บาท
ขาดทุน	<u>- 5,734</u>	บาท

จะได้อัตราขาดทุนต่อต้นทุนร้อยละ 24.16

โดยทั้งนี้ แหล่งที่มาของเงินทุนที่ใช้ในการดำเนินงานมาจากเจ้าของกิจการเองทั้งหมด ไม่ได้กู้เงินแต่อย่างใด

จากการประมาณการรายได้และต้นทุนของสถานประกอบการแต่ละแห่ง โดยเรียงลำดับตามระยะเวลาของการเปิดให้บริการจากก่อนมาหลัง พบว่า สถานประกอบการนวดแผนไทยมีรายได้อยู่ระหว่าง 12,800-21,000 บาทต่อเดือน ส่วนต้นทุนทั้งหมดอยู่ระหว่าง 9,683-35,400 บาทต่อเดือน โดยต้นทุนส่วนใหญ่มาจากต้นทุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน และค่าจ้างแก่ผู้ให้บริการนวดตามลำดับ และพบว่าสถานประกอบการนวดแผนไทยที่เปิดให้บริการมาเป็นระยะเวลานานจะมีกำไรจากการประกอบธุรกิจนวดแผนไทยตั้งแต่ร้อยละ 28.53-48.71 ซึ่งเมื่อเทียบกับสถานประกอบการที่เริ่มเปิดให้บริการยังไม่ถึง 2 ปี มีกำไรจากการประกอบธุรกิจเพียงร้อยละ 1.29 เท่านั้น ทั้งนี้ร้านหอมสมพิศ คลินิกस्थิแพทย์แผนไทย และร้านสืบสานภูมิปัญญาไทย พบว่ามีกำไรในสัดส่วนที่มาก ทั้งนี้เนื่องมาจากเปิดให้บริการนวดมานานกว่า 2 ปีและเป็นสถานประกอบการขนาดเล็กที่คัดแปลงเอาพื้นที่ของบ้านมาจัดเป็นสัดส่วน เป็นการลงทุนที่ไม่สูงมากนัก แต่สามารถรองรับผู้มาใช้บริการได้อย่างเพียงพอ ส่วนของบ้านรักษ์สมุนไพรมีผลตอบแทนทางธุรกิจมีกำไรแต่ยังเป็นสัดส่วนที่น้อย อาจเนื่องมาจากเปิดให้บริการมาได้ไม่นาน และมีทำเลที่ตั้งของสถานประกอบการอยู่ห่างจากตัวชุมชน การเดินทางอาจจะไม่สะดวก จึงทำให้มีผู้มาใช้บริการไม่สม่ำเสมอ และร้านพะเยาบิวตี้ & สปา มีผลตอบแทนทางธุรกิจขาดทุน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากมีค่าลงทุนและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานที่ค่อนข้างสูง แต่มีจำนวนผู้มาใช้บริการใกล้เคียงกับสถานบริการอื่นๆ จึงต้องใช้ระยะเวลาในการคืนทุน

โดยที่ร้านหมอสุมพิศ คลินิกครึ่งมิแพทย์แผนไทย และร้านสืบสานภูมิปัญญาไทย มีสัดส่วนของต้นทุนด้านค่าใช้จ่ายในการดำเนินการมากที่สุด ซึ่งประกอบด้วย ค่าน้ำประปา ค่าไฟฟ้า ค่าโทรศัพท์ ค่าวัสดุสิ้นเปลือง ค่าโฆษณา และค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ดต่างๆ ขณะเดียวกันบ้านรักษัสมุนไพโร และโรงเรียนพะเยาบริหารเวชรัศมีมีสัดส่วนของต้นทุนค่าจ้างแก่ผู้ให้บริการนวดมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องมาจากบ้านรักษัสมุนไพรมีผู้ให้บริการนวดจำนวน 3 ราย และมีการจ่ายค่าตอบแทนแก่ผู้ให้บริการนวดเป็นรายเดือน เดือนละ 3,500 บาท นับเป็นต้นทุนคงที่ที่สูงเมื่อเปรียบเทียบกับสถานประกอบการอื่นที่จ่ายค่าตอบแทนเป็นรายวันหรือรายชั่วโมง ซึ่งจะได้ค่าตอบแทนเฉพาะเมื่อให้บริการนวดแก่ผู้มาใช้บริการเท่านั้น ในส่วนของโรงเรียนพะเยาบริหารเวชรัศมี ซึ่งเปิดสอนหลักสูตรการนวดแผนไทยและการดูแลผู้สูงอายุนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างงานและสร้างรายได้ให้กับผู้ว่างงาน ดังนั้นจึงมีสัดส่วนของต้นทุนค่าจ้างแก่ผู้ให้บริการนวดที่มาก (ตารางที่ 4.3)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 4.3 ต้นทุนและรายได้ของธุรกิจนวดแผนไทย

หน่วย : บาท

รายการ	1) หมอสมพิศ	2) คลินิก รังษี แพทย์แผนไทย	3) โรงเรียนพะเยา วิทยาลัยเวชรักษ์
ประมาณการรายได้ต่อเดือน	15,000	14,400	45,500
ประมาณการต้นทุนต่อเดือน			
1. ค่าลงทุน			
- ที่ดินและอาคาร	2,500	2,000	5,000
- ค่าตกแต่งอาคาร	542	833	833
- เครื่องใช้และอุปกรณ์สำนักงาน	233	250	667
รวมค่าลงทุน	3,275	3,083	6,500
	(31.72)	(31.84)	(18.36)
2. ค่าจ้างแก่ผู้ให้บริการนวด	3,600	3,000	22,800
	(34.87)	(30.98)	(89.76)
3. ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน			
- ค่าน้ำประปา	100	100	300
- ค่าไฟฟ้า	400	300	500
- ค่าโทรศัพท์	200	400	1,000
- ค่าวัสดุสิ้นเปลือง	450	500	1,000
- ค่าโฆษณา	300	300	300
- ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด	2,000	2,000	3,000
รวมค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน	3,450	3,600	6,100
	(33.41)	(37.18)	(17.23)
รวมต้นทุนทั้งหมด	10,325	9,683	35,400
กำไร/ขาดทุน	4,675	4,717	10,100
อัตรากำไร/ขาดทุนต่อต้นทุน	45.28	48.71	28.53

ที่มา : จากการสำรวจ

หมายเหตุ - โรงเรียนพะเยาวิทยาลัยเวชรักษ์ คิดรวมรายได้และต้นทุนจากค่าบริการสอนด้วย

- ตัวเลขที่อยู่ในวงเล็บแสดงร้อยละของต้นทุน

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

รายการ	4)ร้านสี่สถาน ภูมิปัญญาไทย	5) บ้านรักษ์ สมุนไพรม	6)พะเยาบิวตี้ & สปา
ประมาณการรายได้ต่อเดือน	15,600	21,000	18,000
ประมาณการต้นทุนต่อเดือน			
1. ค่าลงทุน			
- ที่ดินและอาคาร	2,700	2,083	6,667
- ค่าตกแต่งอาคาร	350	833	5,000
- เครื่องใช้และอุปกรณ์สำนักงาน	217	417	1,667
รวมค่าลงทุน	3,267	3,333	13,334
	<i>(29.20)</i>	<i>(16.08)</i>	<i>(56.18)</i>
2. ค่าจ้างแก่ผู้ให้บริการนวด	3,900	10,500	4,800
	<i>(34.86)</i>	<i>(50.64)</i>	<i>(20.22)</i>
3. ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน			
- ค่าน้ำประปา	120	300	300
- ค่าไฟฟ้า	450	600	500
- ค่าโทรศัพท์	500	500	500
- ค่าวัสดุสิ้นเปลือง	450	1,200	1,000
- ค่าโฆษณา		300	300
- ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด	2,500	4,000	3,000
รวมค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน	4,020	6,900	5,600
	<i>(35.94)</i>	<i>(33.28)</i>	<i>(23.60)</i>
รวมต้นทุนทั้งหมด	11,187	20,733	23,734
กำไร/ขาดทุน	4,413	267	-5,734
อัตรากำไร/ขาดทุนต่อต้นทุน	39.45	1.29	-24.16

ที่มา : จากการสำรวจ

หมายเหตุ ตัวเลขที่อยู่ในวงเล็บแสดงร้อยละของต้นทุน

4.2 พฤติกรรมของผู้ใช้บริการนวดแผนไทย

ในการศึกษาถึงพฤติกรรมของผู้ใช้บริการนวดแผนไทยในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา โดยศึกษาจากผู้บริการกลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน สามารถแยกการศึกษาออกได้เป็น ข้อมูลส่วนบุคคล พฤติกรรมการมาใช้บริการ และความพึงพอใจของผู้บริการ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.2.1 ข้อมูลส่วนบุคคล

เป็นการศึกษาข้อมูลที่ได้มาจากแบบสอบถามของผู้เคยใช้หรือผู้ให้บริการนวดแผนไทย ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ซึ่งจะแสดงถึง เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และภูมิลำเนา ซึ่งผลของการศึกษามีดังต่อไปนี้

ผู้ให้บริการนวดแผนไทยในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ที่สำรวจจำนวน 100 ตัวอย่าง ประกอบด้วยผู้บริการที่เป็นเพศชายจำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 41 และผู้บริการที่เป็นเพศหญิง 59 คน คิดเป็นร้อยละ 59 เป็นที่น่าสังเกตว่าผู้ให้บริการนวดแผนไทยเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย แสดงให้เห็นถึงผู้หญิงให้ความสำคัญด้านการดูแลสุขภาพโดยใช้วิธีการนวดแผนไทยมากกว่าผู้ชาย ผู้ให้บริการนวดแผนไทยโดยส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 51-60 ปี คือ 35 คน คิดเป็นร้อยละ 35 รองลงมาคือผู้บริการที่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 24 ที่มีอายุระหว่าง 21-30 ปี มีจำนวน 16 คิดเป็นร้อยละ 16 และอายุระหว่าง 31-40 ปี มีจำนวน 12 คนคิดเป็นร้อยละ 12 ตามลำดับ ส่วนที่อายุมากกว่า 60 ปี มีจำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 9 และที่มีจำนวนน้อยที่สุดคือผู้บริการที่มีอายุต่ำกว่า 21 ปี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 4 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้บริการที่มีอายุระหว่าง 51 – 60 ปี ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพโดยใช้วิธีการนวดแผนไทย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มผู้บริการกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่อยู่ในวัยที่มีโอกาสเกิดการปวดเมื่อยตามร่างกาย และเกิดความเครียดจากการทำงานมาก อีกทั้งการนวดแผนไทยเป็นภูมิปัญญาที่สืบทอดกันมานาน ผู้บริการกลุ่มดังกล่าวน่าจะมีประสบการณ์และมีความรู้ในภูมิปัญญานวดแผนไทยนี้ จึงให้ความสนใจเลือกใช้บริการมากกว่ากลุ่มอายุอื่น และพบว่า ผู้ให้บริการนวดแผนไทยมีสถานภาพสมรสจำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 53 รองลงมาไม่สมรสจำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 37 สถานภาพหย่าร้างจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 6 และสถานภาพม่าย จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 4 ตามลำดับ

ส่วนใหญ่ผู้ให้บริการนวดแผนไทยมีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 65 รองลงมาที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 13 และรองลงมาในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกันคือผู้บริการมีการศึกษาระดับอนุปริญญา และสูงกว่าปริญญาตรี ในจำนวนที่

เท่ากัน คือระดับการศึกษาละ 10 คน คิดเป็นร้อยละ 10 และที่มีจำนวนน้อยที่สุดคือ ผู้ใช้บริการที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2 จะเห็นว่าผู้ให้บริการนวดแผนไทย มีการศึกษาในระดับปริญญาตรีมากที่สุด สอดคล้องกับช่วงอายุ ซึ่งอยู่ในวัยทำงาน และส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับราชการ ทั้งนี้บุคคลกลุ่มดังกล่าวจะต้องมีการศึกษาในระดับที่สูงพอสมควร จึงเป็นเหตุผลในการเลือกใช้บริการนวดแผนไทยควบคู่ไปกับการรักษาโรคของแพทย์แผนปัจจุบัน เพื่อช่วยในการบรรเทาอาการปวดเมื่อยและผ่อนคลายความเครียดนั่นเอง

ในส่วนอาชีพ ผู้ให้บริการนวดแผนไทยส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพรับราชการจำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 42 รองลงมา ได้แก่ ผู้ใช้บริการที่ประกอบธุรกิจส่วนตัวจำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 36 ส่วนผู้ให้บริการที่ประกอบอาชีพอื่นๆ ได้แก่ ข้าราชการบำนาญ มีจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 7 อาชีพแม่บ้านมีจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 6 นักเรียนนักศึกษา มีจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 5 และอันดับสุดท้าย คือผู้ให้บริการที่ประกอบอาชีพเป็นพนักงานบริษัทเอกชน มีจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 4 จะเห็นว่าผู้ให้บริการประกอบอาชีพรับราชการ และประกอบธุรกิจส่วนตัว เป็นสัดส่วนที่มากใกล้เคียงกัน ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าเป็นอาชีพที่มั่นคง และมีรายได้เพียงพอที่จะมาใช้บริการ

ผู้ให้บริการส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ในช่วง 10,001-15,000 บาท จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 28 รองลงมาคือมีรายได้มากกว่า 25,000 บาท จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 22 ส่วนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,001-10,000 บาท มีจำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 19 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001-20,000 บาท มีจำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 14 และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001-25,000 บาท มีจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 11 และอันดับสุดท้าย ได้แก่ ผู้ใช้บริการที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 6 เป็นที่น่าสังเกตว่าผู้ที่มาใช้บริการส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ในช่วง 10,001-15,000 บาทและมีรายได้มากกว่า 25,000 บาทในสัดส่วนใกล้เคียงกัน แสดงให้เห็นถึงศักยภาพในการมาใช้บริการ เพราะจากการวิเคราะห์นั้น กลุ่มผู้ให้บริการค่อนข้างมีอาชีพการงานที่มั่นคง จึงมีกำลังซื้อเพียงพอ และโดยส่วนใหญ่ผู้มาใช้บริการจะมีภูมิลำเนาเป็นคนที่จังหวัดพะเยาจำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 78 และอีก 22 คนเป็นคนนอกพื้นที่จังหวัดพะเยา คิดเป็นร้อยละ 22

ตารางที่ 4.4 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ใช้บริการนวดแผนไทยกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	41	41
หญิง	59	59
อายุ (ปี)		
ต่ำกว่า 21	4	4
21-30	16	16
31-40	12	12
41-50	24	24
51-60	35	35
มากกว่า 60	9	9
สถานภาพ		
โสด	37	37
สมรส	53	53
หย่า	6	6
ม่าย	4	4
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	2	2
มัธยมศึกษาหรือ ปวช.	13	13
อนุปริญญาหรือ ปวส.	10	10
ปริญญาตรี	65	65
สูงกว่าปริญญาตรี	10	10

ที่มา : จากการสำรวจ

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อาชีพ		
รับราชการ	42	42
พนักงานบริษัทเอกชน	4	4
นักเรียนนักศึกษา	5	5
ประกอบธุรกิจส่วนตัว	36	36
แม่บ้าน	6	6
อื่นๆ ได้แก่ ข้าราชการบำนาญ	7	7
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน (บาท)		
ไม่เกิน 5,000	6	6
5,001-10,000	19	19
10,001-15,000	28	28
15,001-20,000	14	14
20,001-25,000	11	11
มากกว่า 25,000	22	22
ภูมิลำเนา		
เป็นคนในพื้นที่จังหวัดพะเยา	78	78
เป็นคนนอกพื้นที่จังหวัดพะเยา	22	22

ที่มา : จากการสำรวจ

4.2.2 พฤติกรรมการมาใช้บริการ

ในการศึกษาถึงพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างของผู้เคยใช้หรือผู้ใช้บริการนวดแผนไทยในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา เป็นการศึกษาถึงพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้บริการนวดแผนไทย ได้แก่ เหตุผลที่มาใช้บริการ ความถี่และเวลาที่มารับบริการ ปัจจัยที่มีส่วนในการตัดสินใจเลือกใช้บริการ ราคาค่าบริการต่อชั่วโมง การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการบริการนวดแผนไทย เหตุผลในการเลือกสถานบริการ รวมถึงการกลับมาใช้บริการในการนวด ซึ่งผลของการศึกษามีดังนี้

เหตุผลที่ใช้บริการ

ผู้ให้บริการนวดแผนไทยในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ที่สำรวจจำนวน 100 ตัวอย่าง ส่วนใหญ่ใช้บริการนวดแผนไทยเพราะต้องการบรรเทาอาการปวดเมื่อย จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 39.38 เหตุผลรองลงมา ได้แก่ เพื่อผ่อนคลายความเครียดจำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 29.02 ทั้งนี้เพราะจุดมุ่งหมายของการบริการนวดแผนไทย คือเพื่อให้ผู้มาใช้บริการนวดรู้สึกผ่อนคลายทั้งทางร่างกายและจิตใจ และสามารถบรรเทาความตึงเครียดในชีวิตประจำวันได้ นอกจากนี้มีผู้มาใช้บริการนวดเพื่อบำบัดรักษาโรคจำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 15.03 ส่วนที่มาใช้บริการนวดแผนไทยเพราะต้องการทดลองการนวดแผนไทยมีจำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 9.33 และต้องการส่งเสริมการนวดแผนไทยมีจำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 7.25 (ตารางที่ 4.5)

ตารางที่ 4.5 เหตุผลที่มาใช้บริการของผู้ให้บริการนวดแผนไทยกลุ่มตัวอย่าง

เหตุผลที่ใช้บริการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพื่อบำบัดรักษาโรค	29	15.03
เพื่อผ่อนคลายความเครียด	56	29.02
เพื่อบรรเทาอาการปวดเมื่อย	76	39.38
ต้องการส่งเสริมการนวดแผนไทย	14	7.25
ต้องการทดลองการนวดแผนไทย	18	9.33
รวม	193	100.00

ที่มา : จากการสำรวจ

หมายเหตุ : ผู้ตอบแบบสอบถามตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

ความถี่ในการใช้บริการ(ต่อเดือน)

ผู้ให้บริการนวดแผนไทยในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ที่สำรวจจำนวน 100 ตัวอย่าง ประกอบด้วยผู้ให้บริการนวดแผนไทย 1 ครั้งต่อเดือนมากที่สุด จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 58 ผู้ให้บริการนวดแผนไทย 2 ครั้งต่อเดือน จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 21 และผู้ให้บริการนวดแผนไทยนานๆครั้งต่อเดือน จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 14 ส่วนผู้ให้บริการนวดแผนไทย 3 ครั้งต่อเดือน และ 4 ครั้งต่อเดือนขึ้นไปมีจำนวน 4 คนและ 3 คน คิดเป็นร้อยละ 4 และร้อยละ 3 ตามลำดับ จากการสอบถามพบว่า ผู้ใช้บริการจะมาใช้บริการนวดแผนไทยเดือนละ 1 ครั้ง และ 2 ครั้งเพื่อบรรเทาอาการปวดเมื่อยและผ่อนคลายความเครียดเป็นส่วนใหญ่ ส่วนผู้ให้บริการที่มาใช้บริการ

นวดแผนไทยนานๆ ครั้ง มักเป็นผู้ที่ต้องการทดลองการนวดแผนไทย และมาใช้บริการเป็นครั้งแรกๆ ตามคำแนะนำของผู้ที่เคยใช้บริการนวดมาก่อน และผู้ใช้บริการที่มาใช้บริการนวดแผนไทยมากกว่า 3 ครั้งต่อเดือน มักเป็นผู้ที่มานวดเพื่อการบำบัด ซึ่งต้องทำการรักษาอย่างต่อเนื่องนั่นเอง (ตารางที่ 4.6)

ตารางที่ 4.6 ความถี่ในการใช้บริการ(ต่อเดือน) ของผู้ใช้บริการนวดแผนไทยของกลุ่มตัวอย่าง

ความถี่ในการใช้บริการ(ต่อเดือน)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
นานๆ ครั้ง	14	14
1 ครั้ง	58	58
2 ครั้ง	21	21
3 ครั้ง	4	4
4 ครั้งขึ้นไป	3	3
รวม	100	100

ที่มา : จากการสำรวจ

เวลาในการรับบริการแต่ละครั้ง

ผู้ใช้บริการนวดแผนไทยในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ที่สำรวจจำนวน 100 ตัวอย่าง ส่วนใหญ่จะใช้เวลาในการรับบริการนวดแผนไทยแต่ละครั้งนาน 1 ชั่วโมงเป็นจำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 57 ใช้เวลาในการรับบริการนวดแผนไทยนาน 2 ชั่วโมงเป็นจำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 43 และไม่มีผู้ใช้บริการคนใดใช้เวลาในการรับบริการนวดแผนไทยนานมากกว่า 2 ชั่วโมง ทั้งนี้จากการสอบถามผู้ใช้บริการพบว่า การนวดเพื่อเป็นการบรรเทาอาการปวดเมื่อย และการผ่อนคลายความเครียดจะใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมง และไม่เกิน 1 ชั่วโมง 30 นาที จึงจะได้ผลดี (ตารางที่ 4.7)

ตารางที่ 4.7 จำนวนชั่วโมงในการรับบริการแต่ละครั้งของผู้ใช้บริการนวดแผนไทยกลุ่มตัวอย่าง

เวลาในการรับบริการแต่ละครั้ง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1 ชั่วโมง	57	57
2 ชั่วโมง	43	43
รวม	100	100

ที่มา : จากการสำรวจ

ปัจจัยที่มีส่วนตัดสินใจในการใช้บริการ

ผู้ให้บริการนวดแผนไทยในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ที่สำรวจจำนวน 100 ตัวอย่าง ตัดสินใจเลือกใช้บริการนวดแผนไทย โดยให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านการให้บริการเป็นสำคัญ มีจำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 28.63 ปัจจัยรองลงมา คือด้านราคามีจำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 21.58 ส่วนด้านของสถานที่ที่มีความสะอาดและปลอดภัย มีจำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 19.50 ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกันคือประสบการณ์ของหมอนวด มีจำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 18.26 และอันดับสุดท้ายด้านความสะดวกในการเดินทางมีจำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 12.03 (ตารางที่ 4.8)

ตารางที่ 4.8 ปัจจัยที่มีส่วนตัดสินใจในการใช้บริการของผู้ให้บริการนวดแผนไทยกลุ่มตัวอย่าง

ปัจจัยที่มีส่วนตัดสินใจในการใช้บริการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ราคา	52	21.58
การให้บริการของสถานประกอบการ	69	28.63
ประสบการณ์ของหมอนวด	44	18.26
สถานที่ที่มีความสะอาดและปลอดภัย	47	19.50
สะดวกในการเดินทาง	29	12.03
รวม	241	100.00

ที่มา : จากการสำรวจ

หมายเหตุ : ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

ราคาค่าบริการนวดต่อชั่วโมง

ผู้ให้บริการนวดแผนไทยในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ที่สำรวจจำนวน 100 ตัวอย่าง ส่วนใหญ่ใช้บริการนวดแผนไทยโดยจ่ายค่าบริการนวดต่อชั่วโมง 100 บาท เป็นจำนวนมากที่สุด คือ 65 คน คิดเป็นร้อยละ 65 รองลงมาคือ จ่ายค่าบริการนวดต่อชั่วโมง 80 บาท จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 23 และจ่ายค่าบริการนวดต่อชั่วโมง 200 บาท เป็นจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 12 ตามลำดับ ทั้งนี้ค่าบริการนวด 200 บาท จะเป็นอัตราที่คิดในราคาเหมาจ่าย ซึ่งเวลาในการให้บริการจะมากกว่า 1 ชั่วโมง แต่ไม่เกิน 2 ชั่วโมง (ตารางที่ 4.9)

ตารางที่ 4.9 ราคาค่าบริการนวดต่อชั่วโมงของผู้ใช้บริการนวดแผนไทยกลุ่มตัวอย่าง

ราคาค่าบริการนวดต่อชั่วโมง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
80 บาท	23	23
100 บาท	65	65
200 บาท	12	12
รวม	100	100

ที่มา : จากการสำรวจ

แหล่งข้อมูลข่าวสาร

ผู้ให้บริการนวดแผนไทยในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ที่สำรวจจำนวน 100 ตัวอย่าง ส่วนใหญ่ได้รับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับบริการนวดแผนไทยจากคนรู้จักแนะนำ ถือเป็นลักษณะของการบอกต่อๆ กันมาจากคนที่เคยใช้บริการนวดแผนไทยมาก่อน เป็นจำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 53.29 รองลงมา คือ ได้รับข้อมูลจากสื่อวิทยุ มีจำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 18.42 และจากเอกสารประชาสัมพันธ์มีจำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 14.47 ส่วนผู้ให้บริการที่ได้รับข้อมูลจากป้ายโฆษณา มีจำนวน 15 คนคิดเป็นร้อยละ 9.83 จากหนังสือพิมพ์/วารสาร จำนวน 4 คนคิดเป็นร้อยละ 2.63 และจากแหล่งข้อมูลอื่นๆ ได้แก่ จากโรงพยาบาลมีจำนวน 2 คนคิดเป็นร้อยละ 1.32 ตามลำดับ เป็นที่น่าสังเกตว่าการ โฆษณาประชาสัมพันธ์โดยการใช้สื่อยังมีน้อย จึงควรปรับปรุงในเรื่องนี้ เพื่อให้ผู้บริโภคได้รับข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง และเหมาะสม (ตารางที่ 4.10)

ตารางที่ 4.10 แหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับบริการนวดแผนไทยที่ได้รับของผู้ให้บริการนวดแผนไทย

แหล่งข้อมูลข่าวสาร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
คนรู้จักแนะนำ	81	53.29
เอกสารประชาสัมพันธ์	22	14.47
ป้ายโฆษณา	15	9.87
วิทยุ	28	18.42
หนังสือพิมพ์/วารสาร	4	2.63
อื่นๆ ได้แก่ จากโรงพยาบาล	2	1.32
รวม	152	100.00

ที่มา : จากการสำรวจ

หมายเหตุ : ผู้ตอบแบบสอบถามตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

เหตุผลในการเลือกสถานบริการ

ผู้ใช้บริการนวดแผนไทยในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ที่สำรวจจำนวน 100 ตัวอย่าง ส่วนใหญ่เลือกใช้บริการนวดแผนไทยด้วยเหตุผลเรื่องความสะดวกมากที่สุด จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 22.55 รองลงมาคือเรื่องความปลอดภัย จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 21.45 เรื่องห้องน้ำสะอาดและมีบริการเพียงพอ จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 16.36 เรื่องห้องนวดกว้างขวาง มีความสะดวกสบาย จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 15.64 และเรื่องมีสถานที่จอดรถเพียงพอ จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 14.55 ตามลำดับ ส่วนเหตุผลอื่นๆ ได้แก่ ประสิทธิภาพของหมอนวด มีจำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 6.55 และที่น้อยที่สุดคือ การมีจำนวนห้องนวดเพียงพอ มีเพียง 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.91 จะเห็นได้ว่าเหตุผลสำคัญที่ผู้ใช้บริการเลือกใช้บริการคือเรื่องของความสะดวกและความปลอดภัย (ตารางที่ 4.11)

ตารางที่ 4.11 เหตุผลในการเลือกสถานบริการนวดแผนไทยของผู้ใช้บริการนวดแผนไทย

เหตุผลในการเลือกสถานบริการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ห้องนวดกว้างขวาง สะดวกสบาย	43	15.64
มีความสะอาด	62	22.55
มีความปลอดภัย	59	21.45
จำนวนห้องนวดเพียงพอ	8	2.91
ห้องน้ำสะอาด บริการเพียงพอ	45	16.36
มีสถานที่จอดรถเพียงพอ	40	14.55
อื่นๆ ได้แก่ ประสิทธิภาพของหมอนวด	18	6.55
รวม	275	100.00

ที่มา : จากการสำรวจ

หมายเหตุ : ผู้ตอบแบบสอบถามตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

การกลับมาใช้บริการในอนาคต

ผู้ใช้บริการนวดแผนไทยในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ที่สำรวจจำนวน 100 ตัวอย่าง จะกลับมาใช้บริการนวดแผนไทยอีกเป็นจำนวนมากที่สุด คือ 84 คน คิดเป็นร้อยละ 84 และไม่แน่ใจว่าจะกลับมาใช้บริการอีกหรือไม่จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 16 (ตารางที่ 4.12)

ตารางที่ 4.12 การกลับมาใช้บริการในอนาคตของผู้ใช้บริการนวดแผนไทยกลุ่มตัวอย่าง

การกลับมาใช้บริการในอนาคต	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ใช่	84	84
ไม่แน่ใจ	16	16
รวม	100	100

ที่มา : จากการสำรวจ

4.2.3 ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ

ในการศึกษาถึงความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างของผู้เคยใช้หรือผู้ให้บริการนวดแผนไทยในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา เป็นการศึกษาถึงความพึงพอใจในด้านราคา ด้านการบริการ ด้านสถานที่ และด้านส่งเสริมการตลาด โดยจะอาศัยหลักเกณฑ์วัดความพึงพอใจ วิถีไลเคอร์ท (Likert Scale) ซึ่งให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกให้คะแนนตามน้ำหนักของความพึงพอใจของการใช้บริการนวดแผนไทย โดยแบ่งระดับความพึงพอใจออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ มาก = 3 คะแนน ปานกลาง = 2 คะแนน และน้อย = 1 คะแนน นำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยเลขคณิตแล้วแปลความหมายในการวิเคราะห์ข้อมูลตามเกณฑ์ ซึ่งผลของการศึกษามีดังนี้

ความพึงพอใจด้านการให้บริการของผู้ใช้บริการนวดแผนไทยกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน พบว่าผู้ให้บริการนวดแผนไทยมีความพึงพอใจด้านราคาในระดับมากที่สุด ส่วนด้านการบริการ และด้านสถานที่ที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง และในด้านส่งเสริมการตลาดผู้ให้บริการมีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย และเมื่อพิจารณาในรายละเอียดของความพึงพอใจในแต่ละด้านแล้วสามารถแจกแจงได้ดังต่อไปนี้

ด้านราคา

ผู้ให้บริการนวดแผนไทยในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ที่สำรวจจำนวน 100 ตัวอย่าง มีความพึงพอใจในระดับมากกับอัตราค่าบริการที่เหมาะสม (ค่าเฉลี่ย 2.39) เนื่องจากว่า จากข้อมูล ส่วนของพฤติกรรมผู้บริโภคพบว่า ส่วนใหญ่ผู้ให้บริการนวดแผนไทยจะจ่ายค่าบริการนวดต่อชั่วโมง 100 บาท เป็นจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 65 อีกทั้งผู้ให้บริการส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ

เป็นข้าราชการมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001 – 15,000 บาท ซึ่งจะเห็นว่าเป็นกลุ่มที่มีกำลังซื้อในการจ่ายค่าบริการ และเห็นว่ามีความเหมาะสมดีแล้ว

ด้านการบริการ

ผู้ใช้บริการนวดแผนไทยในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ที่สำรวจจำนวน 100 ตัวอย่าง มีความพึงพอใจในระดับมากกับการให้การต้อนรับ และความเป็นกันเองของผู้ให้บริการนวด ส่วนในเรื่องของความชำนาญ การให้บริการอย่างรวดเร็ว จำนวนผู้ให้บริการนวด ความสะอาดของผู้ให้บริการนวด และความสามารถในการให้คำแนะนำด้านการนวดของผู้ให้บริการนั้น ผู้ใช้บริการมีความพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมองในภาพรวมแล้วผู้ใช้บริการนวดแผนไทยในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา มีความพึงพอใจในด้านการบริการอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.21)

ด้านสถานที่

ผู้ใช้บริการนวดแผนไทยในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ที่สำรวจจำนวน 100 ตัวอย่าง มีความพึงพอใจด้านสถานที่โดยเฉพาะในเรื่องของความสะอาดและความปลอดภัยของพื้นที่ให้บริการอยู่ในระดับมาก และมีความพึงพอใจระดับปานกลางในเรื่องของความเหมาะสมในทำเลที่ตั้ง ความเพียงพอของสถานที่จอดรถ และความสะดวกในการเดินทาง ทั้งนี้เนื่องมาจากสถานบริการบางแห่งตั้งอยู่ไกลจากแหล่งชุมชน การเดินทางจึงไม่สะดวก และสถานบริการบางแห่งตั้งอยู่ในหมู่บ้านซึ่งมีถนนแคบ ทำให้ลำบากในการเข้าออก และที่จอดรถมีไม่เพียงพอ ซึ่งมองในภาพรวมแล้วผู้ใช้บริการนวดแผนไทยในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา มีความพึงพอใจในสถานที่อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.28)

ด้านการส่งเสริมการตลาด

ผู้ใช้บริการนวดแผนไทยในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ที่สำรวจจำนวน 100 ตัวอย่าง มีความพึงพอใจด้านการส่งเสริมการตลาด ได้แก่ การบริการข้อมูลข่าวสาร และการโฆษณาของสถานบริการอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 1.42) จากข้อมูลพฤติกรรมผู้บริโภค พบว่ามากกว่าร้อยละ 50 ได้รับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับบริการนวดแผนไทยจากคนรู้จักแนะนำ ถือเป็นลักษณะของการบอกต่อๆ กันมาจากคนที่เคยใช้บริการนวดแผนไทยมาก่อน การโฆษณาประชาสัมพันธ์โดยการใช้สื่อยังมีน้อย จึงควรปรับปรุงในเรื่องนี้ เพื่อให้ผู้บริโภคได้รับข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง และเหมาะสมยิ่งขึ้น

ตารางที่ 4.13 ความพึงพอใจด้านการให้บริการของผู้ใช้บริการนวดแผนไทยกลุ่มตัวอย่าง

รายการ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับความ สำคัญ
ด้านราคา	2.39	0.49	มาก
- อัตราค่าบริการเหมาะสม	2.39	0.49	มาก
ด้านการบริการ	2.21	0.52	ปานกลาง
- การให้การต้อนรับของผู้ให้บริการ	2.40	0.49	มาก
- ผู้ให้บริการมีความชำนาญในการให้บริการ	2.33	0.47	ปานกลาง
- ผู้ให้บริการสามารถให้บริการอย่างรวดเร็ว	2.14	0.49	ปานกลาง
- ผู้ให้บริการมีความเป็นกันเอง	2.54	0.50	มาก
- จำนวนผู้ให้บริการเพียงพอและเหมาะสม	1.89	0.62	ปานกลาง
- ความสะอาดของผู้ให้บริการ	2.16	0.55	ปานกลาง
- ผู้ให้บริการให้คำแนะนำด้านการนวดได้ดี	2.04	0.53	ปานกลาง
ด้านสถานที่	2.28	0.59	ปานกลาง
- ความสะอาดของพื้นที่ให้บริการ	2.36	0.56	มาก
- ความปลอดภัยของพื้นที่ให้บริการ	2.42	0.54	มาก
- ความเหมาะสมในทำเลที่ตั้ง	2.17	0.59	ปานกลาง
- ความเพียงพอของสถานที่จอดรถ	2.18	0.63	ปานกลาง
- ความสะดวกในการเดินทาง	2.25	0.61	ปานกลาง
ด้านส่งเสริมการตลาด	1.43	0.50	น้อย
- การบริการข้อมูลข่าวสาร	1.44	0.50	น้อย
- การโฆษณาสถานบริการ	1.41	0.49	น้อย

ที่มา : จากการสำรวจ

4.3 การให้บริการนวดและความต้องการของผู้ให้บริการนวด

ในการศึกษาถึงข้อมูลของผู้ให้บริการนวดแผนไทยกลุ่มตัวอย่างในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา โดยการเก็บแบบสอบถาม จำนวน 12 ราย แจกแจงรายละเอียดเป็นข้อมูลส่วนบุคคล ข้อมูลด้านการให้บริการ และข้อมูลด้านความต้องการ ซึ่งมีผลของการศึกษาดังนี้

4.3.1 ข้อมูลส่วนบุคคล

เป็นการศึกษาข้อมูลที่ได้มาจากแบบสอบถามของผู้ให้บริการนวดแผนไทยในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ซึ่งจะแสดงถึง เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนและภูมิฐานะ ผลของการศึกษามีดังต่อไปนี้

ผู้ให้บริการนวดแผนไทยในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ที่สำรวจจำนวน 12 ตัวอย่าง ประกอบด้วยหมอนวดที่เป็นเพศหญิง 9 คน คิดเป็นร้อยละ 75 และหมอนวดที่เป็นเพศชายจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 25 เป็นที่น่าสังเกตว่าผู้ให้บริการนวดแผนไทยหรือหมอนวดเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยมีอายุระหว่าง 41-50 ปี เป็นจำนวนมากที่สุด คือ 7 คน คิดเป็นร้อยละ 58.33 รองลงมาคือผู้ให้บริการนวดที่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 และที่มีอายุระหว่าง 21-30 ปี มีจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 8.33 โดยส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 83.33 รองลงมา มีสถานภาพโสด จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 16.67 ผู้ให้บริการนวดส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาจำนวนระดับละ 4 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 รองลงมาในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกันคือผู้ให้บริการนวดมีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 25 และผู้ให้บริการนวดที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญา จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 8.33 เป็นที่น่าสังเกตว่าผู้ให้บริการนวดในปัจจุบันมีความรู้ในระดับที่สูงขึ้น ซึ่งจะเป็นผลดีในการพัฒนาการนวดแผนไทยในอนาคต ทั้งนี้มีผู้ให้บริการนวดที่ทำงานนวดแผนไทยเป็นอาชีพหลักจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 50 และไม่ได้ทำงานนวดแผนไทยเป็นอาชีพหลัก จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 50 เป็นสัดส่วนครึ่งต่อครึ่ง โดยที่ส่วนใหญ่ผู้ให้บริการนวดประกอบอาชีพหลัก คือรับจ้าง จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 50 รองลงมาในสัดส่วนที่เท่ากัน ได้แก่ ผู้ให้บริการที่ประกอบธุรกิจส่วนตัว รับราชการ และเป็นแม่บ้านจำนวนอาชีพละ 1 คน คิดเป็นร้อยละ 16.67 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ในช่วง 3,001-4,000 บาท จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 50 รองลงมาคือมีรายได้ 2,001 - 3,000 บาท จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 41.67 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 1,001 - 2,000 บาท มีจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 8.33 และผู้ให้บริการนวดทั้งหมดมีภูมิลำเนาเป็นคนในพื้นที่จังหวัดพะเยาจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 100

ตารางที่ 4.14 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้บริการนวดแผนไทยกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูล	จำนวน(คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	3	25
หญิง	9	75
อายุ (ปี)		
21-30	1	8.33
31-40	4	33.33
41-50	7	58.33
สถานภาพ		
โสด	2	16.67
สมรส	10	83.33
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	4	33.33
มัธยมศึกษาหรือ ปวช,	4	33.33
อนุปริญญาหรือ ปวศ,	1	8.33
ปริญญาตรี	3	25.00
นวดแผนไทยเป็นอาชีพหลัก		
ใช่	6	50.00
ไม่ใช่ โดยมีอาชีพหลักคือ		
- รับราชการ	1	16.67
- ประกอบธุรกิจส่วนตัว	1	16.67
- รับจ้าง	3	50.00
- แม่บ้าน	1	16.67

ที่มา : จากการสำรวจ

ตารางที่ 4.14 (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวน(คน)	ร้อยละ
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน (บาท)		
1,001 - 2,000	1	8.33
2,001 - 3,000	5	41.67
3,001 - 4,000	6	50.00
ภูมิฐานะ		
เป็นคนในพื้นที่จังหวัดพะเยา	12	100

ที่มา : จากการสำรวจ

4.3.2 ข้อมูลด้านการให้บริการของผู้ให้บริการนวด

เป็นการศึกษาข้อมูลที่ได้มาจากแบบสอบถามของผู้ให้บริการนวดแผนไทยในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา จำนวน 12 ราย ซึ่งจะแสดงถึงข้อมูลด้านประสบการณ์ในการนวด เหตุผลในการประกอบอาชีพ การเตรียมตัวก่อนเป็นผู้ให้บริการนวด แหล่งการศึกษาหรือฝึกอบรม โดยผลของการศึกษามีดังต่อไปนี้

ด้านประสบการณ์ในการนวด

ผู้ให้บริการนวดแผนไทยในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ที่สำรวจจำนวน 12 ตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการนวดนาน 1-2 ปี เป็นจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 66.67 รองลงมาคือ มีประสบการณ์ 3 – 4 ปี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 25 และมีประสบการณ์ 5 – 6 ปี มีจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 8.33 ตามลำดับ จะเห็นได้ว่าผู้ให้บริการนวดที่มีประสบการณ์มากยังมีจำนวนน้อย (ตารางที่ 4.15)

ตารางที่ 4.15 ประสบการณ์ในการนวดของผู้ให้บริการนวดแผนไทยกลุ่มตัวอย่าง

ประสบการณ์ในการนวด (ปี)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1 - 2 ปี	8	66.67
3 - 4 ปี	3	25.00
5 - 6 ปี	1	8.33
รวม	12	100

ที่มา : จากการสำรวจ

เหตุผลในการประกอบอาชีพ

ผู้ให้บริการนวดแผนไทยในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ที่สำรวจจำนวน 12 ตัวอย่าง ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพนวดแผนไทยเพราะมีความสนใจจำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 75 รองลงมาคือเพราะมีค่าตอบแทนที่ดีกว่าอาชีพเดิม จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 16.67 และทำเพราะมีใจรัก จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 8.33 ตามลำดับ ซึ่งความสนใจทำให้เกิดการสืบทอดวิชาต่อกันมานับเป็นการสืบสานภูมิปัญญาไทยที่ควรรักษาไว้ (ตารางที่ 4.16)

ตารางที่ 4.16 เหตุผลในการประกอบอาชีพของผู้ให้บริการนวดแผนไทยกลุ่มตัวอย่าง

เหตุผลในการประกอบอาชีพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มีความสนใจ	9	75.00
มีค่าตอบแทนที่ดีกว่าอาชีพเดิม	2	16.67
อื่นๆ ได้แก่ มีใจรัก	1	8.33
รวม	12	100

ที่มา : จากการสำรวจ

การเตรียมตัวก่อนเป็นผู้ให้บริการนวด

ผู้ให้บริการนวดแผนไทยในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ที่สำรวจจำนวน 12 ตัวอย่าง ได้เข้าฝึกอบรมการนวดแผนไทยหลักสูตรระยะสั้นก่อนจะมาเป็นหมอนวด จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 66.67 เข้าเรียนตามหลักสูตรระยะยาวของสถาบันการนวดแผนไทยจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 20 และทำการศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเองมาก่อน จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 13.33 จะเห็นได้ว่า ผู้ให้บริการนวดที่เข้าเรียนเต็มหลักสูตรระยะยาวยังมีจำนวนน้อย นับว่ายังขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญทางการนวด ควรส่งเสริมในเรื่องการฝึกอบรมความรู้การนวดให้ชำนาญก่อนแล้วจึงออกไปบริการแก่ผู้บริโภค (ตารางที่ 4.17)

ตารางที่ 4.17 การเตรียมตัวของผู้ให้บริการนวดแผนไทยกลุ่มตัวอย่าง

การเตรียมตัวก่อนเป็นผู้ให้บริการนวด	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง	2	13.33
เข้าฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้น	10	66.67
เรียนหลักสูตรระยะยาว	3	20.00
รวม	15	100

ที่มา : จากการสำรวจ

หมายเหตุ : ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

แหล่งการศึกษาหรือฝึกอบรม

ผู้ให้บริการนวดแผนไทยในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ที่สำรวจจำนวน 12 ตัวอย่าง ส่วนใหญ่ผ่านการฝึกอบรมมาจากสถาบันการศึกษาที่ได้รับการรับรองจากกระทรวงสาธารณสุข จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 58.33 รองลงมาคือ ผ่านการฝึกอบรมจากสำนักนวดแผนไทยจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 25 และผ่านการฝึกอบรมจากแหล่งอื่นๆ ซึ่งได้แก่ จากผู้ที่ผ่านการอบรมมา และจากวิทยาลัยเทคโนโลยีทางการแพทย์และสาธารณสุขกาญจนาภิเษก จ.นนทบุรี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 16.67 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.18)

ตารางที่ 4.18 แหล่งการศึกษาหรือฝึกอบรมของผู้ให้บริการนวดแผนไทยกลุ่มตัวอย่าง

แหล่งการศึกษาหรือฝึกอบรม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สถาบันการศึกษา	7	58.33
สำนักนวดแผนไทย	3	25.00
อื่นๆ ได้แก่		
- จากผู้ที่ผ่านการอบรมมา	1	8.33
- จากวิทยาลัยเทคโนโลยีทางการแพทย์และสาธารณสุขกาญจนาภิเษก จ.นนทบุรี	1	8.33
รวม	12	100

ที่มา : จากการสำรวจ

4.4 การวิเคราะห์ SWOT ของธุรกิจการนวดแผนไทย

เป็นการศึกษาถึงจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคในการดำเนินงานของธุรกิจการนวดแผนไทย โดยการประเมินสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกของสถานประกอบการนวดแผนไทย ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา จำนวน 6 แห่ง โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) หมอสมพิศ

จุดแข็ง

- ผู้ให้บริการมีประสบการณ์และมีความเชี่ยวชาญในการนวด
- เน้นบริการประเภทการบำบัดรักษาโรค โดยเฉพาะอัมพาต อัมพฤกษ์
- มีบริการที่น่าสนใจ คือการแช่น้ำสมุนไพรเพื่อบรรเทาอาการปวดเมื่อย
- การให้การต้อนรับที่ดีและความเป็นกันเองของผู้ให้บริการ
- สถานบริการมีความสะอาด และปลอดภัย

จุดอ่อน

- ผู้ประกอบการขาดความรู้และเทคนิคการจัดการที่เป็นระบบ
- การจัดการเป็นแบบครอบครัว คือเรียนรู้ถูกฝึกจากประสบการณ์
- ทำเลที่ตั้งของสถานบริการอยู่ในแหล่งชุมชน ทางเข้าแคบ สถานที่จอดรถไม่เพียงพอ และไม่สะดวกในการเข้าออก
- ขาดการโฆษณาประชาสัมพันธ์โดยผ่านสื่อที่เหมาะสม

โอกาส

- ผู้บริโภคเริ่มหันมาให้ความสนใจการแพทย์แผนไทยโดยใช้การนวดควบคู่ไปกับการรักษาทางการแพทย์แผนปัจจุบันในการดูแลรักษาสุขภาพกันมากขึ้น
- การรวมกลุ่มจัดตั้งชมรม โดยได้รับการสนับสนุนจากผู้นำชุมชน

อุปสรรค

- ปริมาณความต้องการของผู้บริโภคมีไม่สม่ำเสมอ
- จำนวนผู้ให้บริการยังน้อย อาจเนื่องมาจากทำเลที่ตั้งไม่เหมาะสม
- ขาดงบประมาณในการขยายและปรับปรุงกิจการ

2) คลินิกครั้งมีแพทย์แผนไทย

จุดแข็ง

- ผู้ให้บริการมีประสบการณ์และมีความเชี่ยวชาญในการนวด
- เน้นการให้บริการประเภทนวดเพื่อการบำบัดรักษาโรค
- มีบริการอบตัวด้วยสมุนไพร เพื่อบรรเทาอาการปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ
- ทำเลที่ตั้งอยู่ใกล้แหล่งชุมชน สะดวกในการเดินทาง
- การให้การต้อนรับที่ดีและความเป็นกันเองของผู้ให้บริการ
- มีการจัดสถานที่เป็นสัดส่วนเหมาะสม
- สถานบริการมีความสะอาด และปลอดภัย

จุดอ่อน

- จำนวนหมอนวดมีไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้มารับบริการ
- ผู้ประกอบการขาดความรู้และเทคนิคการจัดการที่เป็นระบบ
- ขาดการโฆษณาประชาสัมพันธ์โดยผ่านสื่อที่เหมาะสม

โอกาส

- ผู้บริโภคเริ่มหันมาให้ความสนใจการแพทย์แผนไทยโดยใช้การนวดควบคู่ไปกับการรักษาทางการแพทย์แผนปัจจุบันในการดูแลสุขภาพกันมากขึ้น
- การรวมกลุ่มจัดตั้งชมรม โดยได้รับการสนับสนุนจากผู้นำชุมชน
- ทำเลที่ตั้งที่เหมาะสม คืออยู่ติดถนนและสะดวกแก่ผู้ใช้บริการที่ผ่านไปผ่านมา และต้องการทดลองใช้บริการนวดแผนไทย

อุปสรรค

- ปริมาณความต้องการของผู้บริโภคมีไม่สม่ำเสมอ
- การตัดแปลงพื้นที่บ้านมาเป็นสถานบริการ ทำให้ขยายกิจการได้ลำบาก เพราะมีพื้นที่จำกัด

3) โรงเรียนพะเยาบริหารเวชภัณฑ์

จุดแข็ง

- มีวัตถุประสงค์เพื่อการสร้างงานแก่ผู้ที่ว่างงานเป็นหลัก
- มีการจัดสถานที่แยกเป็นสัดส่วน มีความเหมาะสมและมีมาตรฐาน
- อัตราค่าบริการถูกกว่าสถานบริการอื่นๆ

- การให้การต้อนรับที่ดีและความเป็นกันเองของผู้ให้บริการ
- สถานบริการมีความสะอาด และปลอดภัย

จุดอ่อน

- ผู้ให้บริการนวดยังมีประสบการณ์ในการทำงานน้อย
- ผู้ประกอบการขาดความรู้และเทคนิคการจัดการที่เป็นระบบ
- ทำเลที่ตั้งของสถานบริการอยู่ไกลจากแหล่งชุมชน ไม่สะดวกในการเข้าถึง
- ขาดการโฆษณาประชาสัมพันธ์โดยผ่านสื่อที่เหมาะสม

โอกาส

- ผู้บริโภคเริ่มหันมาให้ความสนใจการแพทย์แผนไทยโดยใช้การนวดควบคู่ไปกับการรักษาทางการแพทย์แผนปัจจุบัน ในการดูแลรักษาสุขภาพกันมากขึ้น
- การรวมกลุ่มจัดตั้งชมรม โดยได้รับการสนับสนุนจากผู้นำชุมชน
- มีการเปิดสอนนวดแผนไทยร่วมด้วย จึงเป็นแหล่งรองรับงานจากผู้ผ่านการอบรม

อุปสรรค

- มีหมอนวดจำนวนน้อยรายที่ผ่านการอบรมเต็มหลักสูตรระยะยาวของสถาบันการแพทย์แผนไทย
- ปริมาณความต้องการของผู้บริโภคมีไม่สม่ำเสมอ
- จำนวนผู้ใช้บริการยังน้อย อาจเนื่องมาจากทำเลที่ตั้งไกลจากแหล่งชุมชน

4) ร้านสืบสานภูมิปัญญาไทย

จุดแข็ง

- ผู้ให้บริการมีประสบการณ์และมีความเชี่ยวชาญในการนวด
- ทำเลที่ตั้งอยู่ใกล้แหล่งชุมชน สะดวกในการเดินทาง
- มีสถานที่จอดรถไว้บริการอย่างเพียงพอ
- การให้การต้อนรับที่ดีและความเป็นกันเองของผู้ให้บริการ
- สถานบริการมีความสะอาด และปลอดภัย

จุดอ่อน

- ผู้ประกอบการขาดความรู้และเทคนิคการจัดการที่เป็นระบบ
- ขาดการโฆษณาประชาสัมพันธ์โดยผ่านสื่อที่เหมาะสม

โอกาส

- ผู้บริโภคเริ่มหันมาให้ความสนใจการแพทย์แผนไทยโดยใช้การนวดควบคู่ไปกับการรักษาทางการแพทย์แผนปัจจุบันในการดูแลสุขภาพมากขึ้น
- การรวมกลุ่มจัดตั้งชมรม โดยได้รับการสนับสนุนจากผู้นำชุมชน
- ท่าเลที่ตั้งที่เหมาะสม คืออยู่ติดถนนและสะดวกแก่ผู้ใช้บริการที่ผ่านไปผ่านมา และต้องการทดลองใช้บริการนวดแผนไทย

อุปสรรค

- ปริมาณความต้องการของผู้บริโภคมีไม่สม่ำเสมอ
- สถานบริการเป็นตึกแถวชั้นเดียว พื้นที่มีจำกัด และเป็นลักษณะเช่าอยู่ จึงยากในการขยายกิจการ

5) บ้านรักษัสมุนไพรม

จุดแข็ง

- มีการจัดสถานที่แยกเป็นสัดส่วน โดยเฉพาะห้องน้ำมีการแยกหญิง - ชาย
- มีบริการที่น่าสนใจเน้นด้านการนวดตัวด้วยสมุนไพรเพื่อผ่อนคลาย
- การจัดพื้นที่บริเวณหน้าสถานบริการเป็นสวนสมุนไพร ทำให้มีบรรยากาศดี และมีความเป็นเอกลักษณ์
- การให้การต้อนรับที่ดีและความเป็นกันเองของผู้ให้บริการ
- สถานบริการมีความสะอาด และปลอดภัย

จุดอ่อน

- ผู้ให้บริการนวดยังมีประสบการณ์ในการทำงานน้อย
- ผู้ประกอบการขาดความรู้และเทคนิคการจัดการที่เป็นระบบ
- การจัดการเป็นแบบครอบครัว คือเรียนรู้ถูกผิดจากประสบการณ์
- ผู้ศึกษาเห็นว่าทำเลที่ตั้งของสถานบริการอยู่ห่างจากแหล่งชุมชน ไม่สะดวกในการเข้าถึง
- ขาดการโฆษณาประชาสัมพันธ์โดยผ่านสื่อที่เหมาะสม

โอกาส

- ผู้บริโภคเริ่มหันมาให้ความสนใจการแพทย์แผนไทยโดยใช้การนวดควบคู่ไปกับการรักษาทางการแพทย์แผนปัจจุบันในการดูแลสุขภาพมากขึ้น
- การรวมกลุ่มจัดตั้งชมรม โดยได้รับการสนับสนุนจากผู้นำชุมชน

- การร่วมมือกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวในการมาใช้บริการ

อุปสรรค

- มีหมอนวดจำนวนน้อยรายที่ผ่านการอบรมเต็มหลักสูตรระยะยาวของสถาบันการแพทย์แผนไทย
- ปริมาณความต้องการของผู้บริโภคมีไม่สม่ำเสมอ
- จำนวนผู้ใช้บริการยังน้อย อาจเนื่องมาจากทำเลที่ตั้งห่างจากแหล่งชุมชน
- มีการลงทุนที่ค่อนข้างสูง ต้องใช้ระยะเวลานานในการคืนทุน

6) พะเยาบิวตี้ & สปา

จุดแข็ง

- มีบริการที่น่าสนใจเน้นด้านการนวดตัวด้วยสมุนไพรเพื่อการผ่อนคลาย
- ทำเลที่ตั้งเหมาะสม การเข้าถึงสะดวก
- สถานที่จอดรถเพียงพอ
- การให้การต้อนรับที่ดีและความเป็นกันเองของผู้ให้บริการ
- สถานบริการมีความสะอาด และปลอดภัย

จุดอ่อน

- ผู้ให้บริการนวดยังมีประสบการณ์ในการทำงานน้อย
- ผู้ประกอบการขาดความรู้และเทคนิคการจัดการที่เป็นระบบ
- ขาดการโฆษณาประชาสัมพันธ์โดยผ่านสื่อที่เหมาะสม

โอกาส

- ผู้บริโภคเริ่มหันมาให้ความสนใจการแพทย์แผนไทยโดยใช้การนวดควบคู่ไปกับการรักษาทางการแพทย์แผนปัจจุบันในการดูแลสุขภาพกันมากขึ้น
- การรวมกลุ่มจัดตั้งชมรม โดยได้รับการสนับสนุนจากผู้นำชุมชน

อุปสรรค

- มีหมอนวดจำนวนน้อยรายที่ผ่านการอบรมเต็มหลักสูตรระยะยาวของสถาบันการแพทย์แผนไทย
- ปริมาณความต้องการของผู้บริโภคมีไม่สม่ำเสมอ
- มีการลงทุนที่ค่อนข้างสูง ต้องใช้ระยะเวลานานในการคืนทุน

จากการวิเคราะห์ SWOT ในภาพรวมของธุรกิจการนวดแผนไทยในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา พบว่า สามารถจำแนกออกมาเป็นแนวทางในการพัฒนาธุรกิจการนวดแผนไทยได้โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้คือ

แนวทางที่เน้นในเรื่องความมั่นคงของธุรกิจ สามารถทำได้โดยการพัฒนารูปแบบและการดำเนินงานให้มีมาตรฐานและตรงตามความต้องการของลูกค้า โดยอาจมีการเพิ่มช่องทางการบริการ เช่น การบริการนอกสถานที่ การโฆษณาประชาสัมพันธ์ การจัดโปรโมชั่นการนวดต่างๆ เป็นต้น

แนวทางในการขยายตัว เพื่อขยายไปสู่ธุรกิจที่ยั่งยืน ทำได้โดยการพัฒนาการนวดไทยให้เกิดความมีเอกลักษณ์ วางแผนเพิ่มศักยภาพและคุณภาพในการนวดให้เป็นไปตามมาตรฐาน รวมไปถึงการพัฒนาสถานที่ให้เป็นสัดส่วน มีความสะอาดปลอดภัย เกิดความผ่อนคลายเมื่อเข้าไปใช้บริการ ทั้งนี้เพื่อรองรับกลุ่มลูกค้าที่มาใช้บริการและขยายตลาดไปสู่กลุ่มนักท่องเที่ยวได้อีกด้วย

แนวทางในการปรับตัว ทำโดยการวางแผนด้านการดำเนินงาน โดยเฉพาะค่าใช้จ่ายที่สิ้นเปลือง เพื่อลดต้นทุนลง แต่ทั้งนี้ต้องคงไว้ซึ่งคุณภาพของการบริการ อีกทั้งการส่งเสริมการอบรมการปฏิบัติตัวที่เหมาะสมในการให้บริการของผู้ให้บริการเพื่อตอบสนองความต้องการแก่ลูกค้า และให้ลูกค้าเกิดความประทับใจอยากกลับมาใช้บริการอีก

สุดท้ายแนวทางในการผสมผสาน คือส่งเสริมให้มีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ให้การนวดแผนไทยเป็นที่รู้จักแพร่หลาย ให้ประชาชนได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องและเหมาะสม อีกทั้งส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มจัดตั้งเป็นชมรมนวดแผนไทยเพื่อร่วมมือกันในการพัฒนาธุรกิจการนวดแผนไทยให้มีความมั่นคงและยั่งยืนต่อไป (ตารางที่ 4.19)

ตารางที่ 4.19 วิเคราะห์ SWOT ในภาพรวมของธุรกิจการนวดแผนไทยในจังหวัดพะเยา

	จุดแข็ง - สถานบริการอยู่ใกล้แหล่ง ชุมชนการเข้าถึงสะดวก - มีบริการที่น่าสนใจทั้งในด้าน การนวดเพื่อผ่อนคลาย และเพื่อ บำบัดรักษาโรค - สถานบริการอยู่ในความควบคุม และได้รับการรับรองจาก สาธารณสุขจังหวัด - การให้การต้อนรับที่ดีและความ เป็นกันเองของผู้ให้บริการ - สถานบริการมีความสะอาด	จุดอ่อน - จำนวนบุคลากรยังไม่เพียงพอ ต่อจำนวนผู้ใช้บริการ - ผู้ประกอบการขาดความรู้และ เทคนิคการจัดการที่เป็นระบบ - การจัดการเป็นแบบครอบครัว คือเรียนรู้ถูกคิดจาประสบการณ์ - สถานที่จอดรถของสถาน ประกอบการบางแห่งไม่เพียงพอ - ขาดการโฆษณาประชาสัมพันธ์ โดยผ่านสื่อ
โอกาส - ผู้บริโภคเริ่มหันมาให้ความสนใจ การแพทย์แผนไทยโดยใช้การ นวดควบคู่ไปกับการรักษาทาง การแพทย์แผนปัจจุบันในการดูแลรักษาสุขภาพกันมากขึ้น - การรวมกลุ่มจัดตั้งชมรม โดยได้ รับการสนับสนุนจากผู้นำชุมชน	แนวทาง - พัฒนารูปแบบการดำเนินงานให้ มีมาตรฐานและตรงตามความ ต้องการของผู้บริโภค - เพิ่มช่องทางบริการ โดยการ บริการนอกสถานที่ เพื่อรองรับ กลุ่มลูกค้าที่ต้องการใช้บริการที่ บ้านอีกทางหนึ่ง	แนวทาง - พัฒนาการนวดแผนไทยให้เกิด ความมีเอกลักษณ์ - วางแผนเพิ่มศักยภาพและคุณภาพของการให้บริการให้เป็น ไปตามมาตรฐาน - พัฒนาสถานที่ให้สะอาด ปลอดภัย และเป็นจุดเด่น
อุปสรรค - มีผู้ให้บริการนวดจำนวนน้อย รายที่ผ่านการอบรมเต็มหลักสูตร ระยะยาวของสถาบันการแพทย์ แผนไทย - ปริมาณความต้องการของผู้ บริโภคมีไม่สม่ำเสมอ - มีภาพพจน์ในแง่ลบ เนื่องจากผู้ บริโภคบางกลุ่มมองว่ามีการ บริการอย่างอื่นร่วมด้วย	แนวทาง - การส่งเสริมด้านการอบรมการ ปฏิบัติตัวที่เหมาะสมในการให้ บริการของผู้ให้บริการนวด - วางแผนด้านการตลาดเพื่อ พัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการ ให้บริการ	แนวทาง - วางแผนด้านการโฆษณาและ ประชาสัมพันธ์ - ส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มจัดตั้ง เป็นชมรมนวดแผนไทยเพื่อร่วม มือกัน ในการพัฒนาธุรกิจการ นวดแผนไทยให้มีความมั่นคง และยั่งยืน

4.5 แนวทางในการพัฒนาธุรกิจการนวดแผนไทย

การศึกษาแนวทางในการพัฒนาสถานบริการนวดแผนไทย ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดพะเยา นี้ ได้ทำการสอบถามถึงความต้องการและความคิดเห็น ในการพัฒนาการนวดแผนไทยจากผู้ประกอบการธุรกิจนวดแผนไทย ผู้มาใช้บริการนวดแผนไทย ผู้ให้บริการนวดแผนไทยและเจ้าหน้าที่จากภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้ผลการศึกษาดังต่อไปนี้

ผู้ประกอบการธุรกิจนวดแผนไทยในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ทั้ง 6 ราย มีความต้องการที่จะพัฒนาการนวดแผนไทยให้เข้าสู่ระบบธุรกิจที่ได้มาตรฐาน โดยต้องการพัฒนาในด้านการโฆษณาประชาสัมพันธ์มากที่สุด และอยากให้หน่วยงานของภาครัฐเข้ามาให้ความช่วยเหลือในด้านการโฆษณาประชาสัมพันธ์เพราะมีความเห็นว่าเป็นจุดอ่อนของธุรกิจการนวดแผนไทยในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ในด้านการบริหารจัดการในการประกอบธุรกิจ ด้านการส่งเสริมการตลาดโดยเฉพาะในเรื่องการโฆษณาประชาสัมพันธ์ ด้านการฝึกอบรมความรู้ทางด้านการนวดให้แก่มืออาชีพรวมถึงด้านแหล่งเงินทุนกู้ดอกเบี้ยต่ำในการนำมาปรับปรุงและพัฒนาสถานประกอบการให้ดีขึ้น ทั้งนี้ผู้ประกอบการทุกรายมีแผนจะขยายกิจการในอนาคต โดยการพัฒนาปรับปรุงการนวดแผนไทยให้มีคุณภาพและมีมาตรฐานยิ่งขึ้นต่อไป

ผู้มาใช้บริการนวดแผนไทย ต้องการให้ผู้ประกอบการให้ความสำคัญกับการให้บริการนวดและการจัดสถานที่ คืออยากให้พัฒนาตกแต่งสถานที่ให้เป็นสัดส่วน มีการแยกห้องน้ำชายหญิง มีความสะอาด เมื่อเข้าไปใช้บริการแล้วเกิดความรู้สึกผ่อนคลาย ทั้งนี้ยังต้องการให้ผู้ให้บริการนวดเป็นผู้ที่ผ่านการอบรมความรู้ด้านการนวดมาอย่างเพียงพอ มีความชำนาญหรือได้รับใบรับรองจากสาธารณสุข เพื่อสร้างความมั่นใจแก่ผู้มาใช้บริการ และอยากให้ภาครัฐเข้ามาช่วยสนับสนุนในการประชาสัมพันธ์ให้แก่ผู้ให้บริการ และผู้ไม่เคยมาใช้บริการ ได้ทราบถึงข้อมูลการบริการนวดแผนไทยที่ถูกต้องเหมาะสม เป็นที่รู้จักแพร่หลาย เพื่อเป็นการเพิ่มช่องทางให้เกิดการอยากใช้บริการได้อีกทางหนึ่ง

ในส่วนของผู้ให้บริการนวด ทุกคนมีความเห็นด้วยกับนโยบายของรัฐบาลที่มีต่อการส่งเสริมการนวดแผนไทย และอยากให้รัฐบาลสนับสนุนในเรื่องสวัสดิการต่างๆ เช่นในเรื่องการฝึกอบรมเพิ่มเติมความรู้และประสบการณ์ โดยเฉพาะค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม และออกใบรับรองวิชาชีพให้ เพื่อสามารถพัฒนาไปสู่อาชีพหลักได้ ส่งเสริมให้ผู้ให้บริการนวดได้ทำงานในต่างประเทศได้ สนับสนุนในเรื่องแหล่งเงินทุนกู้ดอกเบี้ยต่ำสำหรับผู้ให้บริการนวดเพื่อใช้เป็นเงินทุนในการเปิดกิจการนวดเป็นของตนเอง และอยากให้ภาครัฐสืบสานการนวดไทยไว้ให้มีความมั่นคง และยั่งยืนต่อไป

ทางเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานภาครัฐ เห็นว่าตามแผนพัฒนาสาธารณสุขฉบับที่ 7 กระทรวงสาธารณสุขจะสนับสนุนและส่งเสริมการดูแลสุขภาพของตนเอง โดยการนวดไทยในระดับบุคคล ครอบครัวและชุมชนให้ เป็นไปอย่างถูกต้อง เป็นระบบสามารถปรับประสานการดูแลสุขภาพแผนปัจจุบันได้ เป็นการประชาสัมพันธ์ให้มีผู้หันมาใช้บริการนวดแผนไทยเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นจึงเห็นว่าควรเน้นในเรื่องการพัฒนาสถานบริการให้มีมาตรฐานทั้งทางด้านบุคลากร การให้บริการ และสถานที่ที่ต้องพัฒนาบุคลากรทางการนวดแผนไทยให้มีจำนวนเพียงพอ เพื่อรองรับการขยายตัวของธุรกิจต้องพัฒนาและสนับสนุนการให้บริการและด้านสถานประกอบการให้ได้มาตรฐานตามที่กฎหมายกำหนด เพื่อสร้างความมั่นใจและให้การคุ้มครองแก่ผู้มารับบริการนวดแผนไทย

ทั้งนี้แนวทางการพัฒนาสถานบริการนวดแผนไทยควรเกิดจากการร่วมมือกันของทุกฝ่าย และควรพัฒนาหลายๆด้าน ไปพร้อมกัน ทั้งการพัฒนาบุคลากร การอบรมบุคลากรทั้งในเรื่องการนวด และการบริหารจัดการ การพัฒนาองค์ความรู้ภูมิปัญญาพื้นบ้าน เช่นการนำสมุนไพรไทยมาใช้ ร่วมกับการนวด การประชาสัมพันธ์การนวดไทยให้เป็นที่แพร่หลายมากขึ้น โดยส่งเสริมการรวมตัวกันเป็นกลุ่มหรือเครือข่าย ในการร่วมมือพัฒนามาตรฐานของสถานประกอบการอย่างเคร่งครัด โดยมีการสุ่มสำรวจ ประเมิน และตรวจสอบสถานประกอบการแต่ละแห่ง ให้มีการปฏิบัติให้ได้ตามมาตรฐาน เพื่อรองรับการขยายตัวของธุรกิจ และควรให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการพัฒนาการนวดแผนไทย และผลิตภัณฑ์สมุนไพร โดยภาคเอกชนเป็นผู้คิดที่จะพัฒนาการบริการของตัวเองให้ตรงกับความต้องการและความพึงพอใจของผู้มาใช้บริการ และภาครัฐเป็นผู้ให้การสนับสนุนในส่วนของมาตรฐานการบริการ และสวัสดิการของผู้ให้บริการ ทั้งนี้เพื่อบำรุงรักษาภูมิปัญญาการนวดไทยให้คงอยู่และสืบทอดต่อไป